

Onderlinge

Verslag inzake de Solvabiliteit
en de Financiële Toestand
(SFCR)

2017

Onderlinge
Verzekeringmaatschappij
"SOM" U.A.

Inhoudsopgave

1.	Inleiding	3
2.	Samenvatting.....	4
3.	Activiteiten en resultaten	7
3.1	Activiteiten	7
3.1.1	SOM	7
3.2	Resultaten uit verzekeringsactiviteiten	9
3.3	Resultaten uit beleggingsactiviteiten	10
3.4	Resultaten uit overige activiteiten	10
3.5	Overige informatie	10
4.	Governance	11
4.1	Algemene informatie over het governancestelsel	11
4.1.1	Bestuurlijke structuur	12
4.1.2	Organisatiestructuur	16
4.1.3	Beleidslijnen	17
4.2	Deskundigheid en betrouwbaarheid	18
4.3	Risicomanagement systeem.....	20
4.3.1	Risicobereidheid	20
4.3.2	Risicostrategie en –beleid	21
4.3.4	Opzet en organisatie van het systeem van risicomanagement	23
4.4	Interne controle omgeving.....	31
4.4.1	Risicomanagement functie	32
4.4.2	Compliance functie	33
4.4.3	Actuariële functie	34
4.4.4	Interne audit functie	35
4.5	Uitbesteding	36
4.6	Overige belangrijke informatie.....	36
5.	Risicoprofiel	37
5.1	Verzekeringstechnische risico's.....	37
5.2	Marktrisico	39
5.3	Liquiditeitsrisico	40
5.4	Operationeel risico	40
6.	Financiële positie van SOM op Solvency II grondslagen.....	42
6.1	Solvency II balans	42
6.2	Informatie over de waardering van activa	43
6.3	Informatie over de waardering van technische voorzieningen	44
6.4	Informatie over de waardering van andere verplichtingen.....	47
6.5	Overige materiële informatie	47
7.	Kapitaalbeheer	48
7.1	Hoofdpijnen van het kapitaalbeleid	48
7.2	De solvabiliteit van SOM	48
7.3	De ontwikkeling van de SCR en de MCR.....	49
7.4	De structuur, het bedrag en de kwaliteit van het eigen vermogen.....	50
7.5	Overige gegevens	50

1. Inleiding

Voor u ligt ons tweede “verslag inzake de solvabiliteit en de financiële toestand” van Onderlinge Verzekeringmaatschappij “SOM” U.A. (hierna: SOM). Dit rapport is opgesteld aan de hand van de richtlijnen die daarvoor in de Solvency II regelgeving zijn vastgelegd.

Solvency II vereist twee ‘kwalitatieve’ rapportages:

- een openbaar rapport inzake de solvabiliteit en de financiële positie, ook wel aangeduid met de Engelse afkorting “SFCR” (Solvency & Financial Condition Report);
- een vertrouwelijk rapport aan de toezichthouder (in casu: DNB) betreffende min of meer dezelfde onderwerpen, maar dan met meer detail en inclusief eventuele vertrouwelijke informatie.
Deze rapportage maakt deel uit van wat wordt aangeduid als de “RSR” (regular supervisory report).

Het normenkader voor het opstellen van deze rapportage wordt gevormd door de volgende wet- en regelgeving, aangevuld met toelichtingen van de toezichthouder:

- *Solvency II Directive (2009/138/EG), artikel 51 en verder;*
- *Gedelegeerde Verordening Solvency II (EU 2015/35), Hoofdstuk 12 en 13;*
- *Uitvoeringsverordening (EU 2015/2450)*
- *Relevante richtsnoeren van EIOPA, waaronder EIOPA-BoS-15/109 – Richtsnoeren voor rapportage en openbaarmaking.*
- *Brieven van DNB, waaronder die van 2 april 2015 (aandachtspunten kwantitatieve rapportage voorbereidende fase Solvency II en toelichting daarop) en van 22 januari 2016 (Aandachtspunten Day One rapportage).*
- *DNB Guidance bij kwalitatieve SII Preparatory Guidelines rapportage*

2. Samenvatting

Activiteiten

SOM is een onderlinge verzekeringsmaatschappij, die zich richt op het aanbieden van diverse eenvoudige ('simple risk') schadeverzekeringen. Haar klanten, zo'n 43.900, zijn verspreid over het gehele land.

De SOM is een initiatief van diverse Onderlinge verzekeringsmaatschappijen en coöperaties om met elkaar op een betrouwbare en coöperatieve manier diverse verzekeringsproducten te kunnen aanbieden. Van oorsprong verzekeren deze maatschappijen zelfstandig brandverzekeringen op coöperatieve basis. Zij zochten gezamenlijk naar een manier om hun klanten ook voor andere verzekeringen een coöperatieve oplossing te bieden.

In 2017 is ons productaanbod gelijk gebleven. Komende jaren zullen we ons aanbod zo goed mogelijk afstemmen op de behoeften van onze verzekeringsnemers en op datgene waar wij een oplossing voor kunnen bieden.

Wij hebben boekjaar 2017 afgesloten met een positief resultaat van € 711.511 (2016: € 467.309), hetgeen we nader hebben toegelicht in de jaarrekening 2017, die op onze website kan worden gedownload.

<https://www.ovmsom.nl/wp-content/uploads/2018/04/2018-apr-Jaarrekening-SOM-2017.pdf>

Strategie

SOM heeft haar strategie verwoord in een strategisch plan 2018-2023, waarin de doelstellingen voor deze jaren zijn vastgesteld. Daarnaast is er een kapitaal-, herverzekerings-, reserverings- en een beleggingsbeleidsplan.

Onze strategie is in 2017 herijkt. De strategie kenmerkt zich enerzijds door investeringen om een gezonde groei en resultaat te bewerkstelligen en anderzijds door investeringen in digitalisering en samenwerkingsvormen om kosten te besparen. Daarnaast starten wij een onderzoek naar een modern toekomstbestendig en innovatief onderling verzekeringsmodel. Uiteraard volgen we allerlei technologische ontwikkelingen op de voet en zullen daar waar nodig op inspelen.

Risicoprofiel

Wij zijn een eenvoudige verzekeraar die 'gewone en goede' producten aanbiedt. We zijn alleen actief in producten en segmenten die we goed kennen, te denken valt aan autoverzekeringen, reisverzekeringen, rechtsbijstandverzekeringen, ongevallenverzekeringen, brandverzekeringen, aansprakelijkheidsverzekeringen. Mede hierdoor is er een goed zicht op de verzekeringstechnische resultaten en risico's. Wij onderscheiden ons door onze samenwerking met onderlinge verzekeringsmaatschappijen en coöperaties. Zij hebben persoonlijke betrokkenheid hoog in het vaandel. Gezamenlijk kennen wij onze risico's.

Wij beheersen onze verzekeringstechnische risico's door een gezonde premiestelling, een adequate systematiek van schadereservering en een op haar omvang afgestemd herverzekeringsbeleid, waarbij rekening wordt gehouden met de aanwezige solvabiliteit van SOM.

In samenspraak met onze leden voeren we qua beleggingen een terughoudend beleid. Op dit moment maken wij op het door ons beheerde vermogen nauwelijks of geen rendement. Onze solvabiliteit staat een minder terughoudend beleid toe en de betreffende deskundigheid daartoe kunnen we inhuren. Om die reden monitoren wij de ontwikkelingen op de kapitaalmarkt. Periodiek wordt het beleggingsbeleid geëvalueerd en mogelijk heroverwogen.

Andere risico's die onderdeel uitmaken van het risicoanalysemodel zijn krediet-, strategische, operationele en integriteitsrisico's. Al deze risicogebieden heeft SOM geadresseerd in haar risicoanalysemodel. Een en ander is verder uitgewerkt in hoofdstuk 5.

Solvabiliteit

Onder de risico gebaseerde Solvency II norm beschikt SOM over ruim voldoende vermogen. Eind 2017 bedroeg de solvabiliteit op Solvency II grondslagen 329%. Het beleid van het bestuur is te streven naar een solvabiliteit van tenminste 200% onder Solvency II. De interne norm hebben we in ons kapitaalbeleid vastgesteld op 150%. In de ORSA ("Own Risk & Solvency Assessment") wordt vastgesteld of deze buffers adequaat zijn gezien de risico's waar de verzekeraar aan bloot staat. Door deze ruime buffer ten opzichte van de wettelijke eis kan SOM ook aan alle eisen voldoen bij grote calamiteiten, zoals opeenvolgende verliesjaren en/of aanpassingen van de berekeningen van de (toekomstige) wettelijke eis.

De ontwikkeling van de solvabiliteit kan als volgt worden geschetst:

In € miljoen	2017	2016	2015
Beschikbaar kapitaal *	12.138	11.996	11.743
Kapitaalseis ("AMCR")	3.700	3.700	3.700
Solvabiliteitsratio	329%	324%	317%
Kapitaalseis ("SCR")	3.698	3.263	2.047
Risico gewogen solvabiliteitsratio	329%	368%	574%

* Het beschikbare kapitaal is het vermogen op Solvency II grondslagen.
 Het vermogen op Solvency II grondslagen wijkt af van het eigen vermogen in de jaarrekening.
 SCR = Solvency Capital Requirement, ook aangeduid als 'SKV' - Solvabiliteit Kapitaal Vereiste, is het risicogebaseerde kapitaalvereiste onder Solvency II

De voornaamste redenen voor de stijging van de risico gewogen kapitaalseis (SCR) zijn:

Van 2015 naar 2016

- Het schadeverzekering technische risico is toegenomen door onder andere aanpassingen van de waarderinggrondslagen van de voorzieningen en een hoger eigen behoud op een deel van de verzekeringsportefeuille;
- Wijziging in de berekening van de belastingcorrectie; er wordt niet langer rekening gehouden met toekomstige winsten (carry forward);
- Het operationeel risico is toegenomen door de groei in verdiende bruto premie.

Van 2016 naar 2017

- door volume stijgingen, hogere schadereserves en een verhoogd eigen behoud op beperkt deel van het herverzekeringprogramma onder is het schadeverzekeringstechnisch risico toegenomen met ruim € 0,3 miljoen.
- Daarnaast is het tegenpartijrisico gestegen met € 0,3 miljoen en wordt er een diversificatievoordeel behaald van € 0,1 miljoen.

In hoofdstuk 7 – kapitaalbeheer wordt nader ingegaan op de samenstelling van het kapitaalvereiste en het beschikbare eigen vermogen.

Governance

SOM is een onderlinge verzekeraar. Dit heeft niet alleen juridische consequenties, maar brengt ook een eigen gedachtegoed met zich mee. Als maatschappelijk betrokken organisatie wil SOM verantwoording afleggen naar haar interne bestuursorganen en haar leden. Integriteit, transparantie en controleerbaar bestuur zijn daarbij van essentieel belang. Corporate Governance krijgt daarom veel aandacht van de Raad van Commissarissen en de Raad van Bestuur.

Het onderlinge karakter is gewaarborgd door het feit dat de leden-verzekerden lid van SOM zijn en daarmee hun zeggenschap in de organisatie behouden. Deze zeggenschap wordt getrupt uitgeoefend door de leden-aandeelhouders. Ten aanzien van de bestuursorganen is gekozen voor een tweehoofdige Raad van Bestuur (tevens directie). Verder beschikt de maatschappij over een Raad van Commissarissen en een Algemene Leden Vergadering.

Bij de uitwerking van bestuurs- en toezichthoudende verantwoordelijkheden leeft SOM maatschappelijk geaccepteerde en gangbare codes na, zoals:

- de Gedragscode Verzekeraars van het Verbond van Verzekeraars
- de Gedragscode Verwerking Persoonsgegevens Financiële Instellingen

De ontwikkelingen in wet- en regelgeving voor het toezicht op verzekeraars (Wet op het Financieel Toezicht (Wft) en Solvency II) worden op de voet gevolgd en vertaald naar interne beleidsaanpassingen.

In 2017 zijn er geen wijzigingen doorgevoerd in de governancestructuur van onze organisatie.

3. Activiteiten en resultaten

3.1 Activiteiten

3.1.1 SOM

SOM is een zelfstandige onderlinge schadeverzekeringsmaatschappij op aandelenbasis, die is opgericht op 12 december 1997. Het doel van de maatschappij is het met haar leden op onderlinge grondslag sluiten van schadeverzekeringen en sommenverzekeringen. Het sluiten van deze schadeverzekeringen en sommenverzekeringen mag uitsluitend plaatsvinden via bemiddeling van de leden-aandeelhouders.

SOM draagt risico's in de simple risk branches en kent vergunningen voor de volgende verzekeringsactiviteiten:

- ongevallen,
- voertuig casco,
- brand en natuurevenementen,
- andere schade aan goederen,
- aansprakelijkheid motorrijtuigen,
- algemene aansprakelijkheid,
- rechtsbijstand en hulpverlening.

Juridische structuur

De juridische structuur van SOM betreft een onderlinge waarborgmaatschappij u.a. SOM kent leden-aandeelhouders en leden-verzekerden. Tezamen hebben zij het stemrecht in de maatschappij, waarbij het stemrecht van de leden gedelegeerd is aan het lid-aandeelhouder. SOM kent per 31-12-2017 24 leden-aandeelhouders. Het hoogste orgaan van de maatschappij is de Algemene Ledenvergadering die minimaal één keer per jaar bijeenkomt. Daarnaast is er een directie (raad van bestuur) en een raad van commissarissen.

SOM is statutair gevestigd te De Meern.

Postadres: Onderlinge Verzekeringmaatschappij "SOM" U.A.
                          Postbus 104
                          3454 ZJ De Meern

Bestuur van de verzekeraar

De raad van bestuur van de verzekeraar bestaat uit de volgende twee personen:

Algemeen directeur	-	Dhr. A. Noorlander
Directielid	-	Dhr. G. Gardenbroek

Raad van Commissarissen

De raad van commissarissen bestaat uit de volgende leden:

Voorzitter	-	Dhr. B.J. Klein Entink
Vice-voorzitter	-	Dhr. D.J. Boverhof
Lid	-	Mevr. A.J.T.W. Erkens
Lid	-	Dhr. G.J.H. Geerling
Lid	-	Dhr. J.M. Haasnoot

Audit- en risicocommissie

De audit- en risicocommissie betreft een vaste commissie van de raad van commissarissen en is ingesteld om de raad te adviseren met betrekking tot onder andere het financiële verslagleggingsproces, het interne risicobeheersings- en controlesysteem en de externe accountantscontrole.

De audit- en risicocommissie bestaat uit de volgende leden:

Voorzitter	-	Dhr. G.J.H. Geerling
Lid	-	Mevr. A.J.T.W. Erkens

Sleutelfuncties

De sleutelfuncties worden door de volgende functionarissen ingevuld:

Tweedelijns functie

Risicomanagement functie	-	dhr. G. Gardenbroek
Compliance functie	-	dhr. R. Bijzet, InRisk BV (sleutelfunctiehouder: dhr. G. Gardenbroek)
Actuariële functie	-	mevr. J. Hooper, Arcturus (sleutelfunctiehouder: dhr. G. Gardenbroek)

Derdelijns functie

Interne audit functie	-	dhr. P. Poos (sleutelfunctiehouder: dhr. A. Noorlander)
-----------------------	---	--

De tweedelijns sleutelfuncties zijn benoemd door de raad van bestuur. Hun taken, verantwoordelijkheden, bevoegdheden en middelen staan beschreven in een charter, dat voor elke sleutelfunctie is opgesteld. Voor benoemingen, alsmede wijzigingen in de charters is instemming van de RvC vereist.

De derdelijns sleutelfunctie is benoemd door de raad van commissarissen. De taken, verantwoordelijkheden, bevoegdheden en middelen staan beschreven in een charter. Voor wijzigingen in de charter is instemming van de RvC vereist.

De compliance officer en de risk manager rapporteren op kwartaalbasis aan de raad van bestuur en raad van commissarissen. De actuariële functie rapporteert jaarlijks over de toereikendheid van de technische voorzieningen en de SCR-berekeningen, en voert ook een toets uit op de berekeningen van de ORSA. De interne audit functie rapporteert afhankelijk van de uitgevoerde audits.

De sleutelfunctionarissen hebben een escalatielijns naar de voorzitter van de raad van commissarissen.

Toezicht

De accountant en externe toezichthouder van de verzekeraar is:

Externe accountant	-	dhr C.A. Hartevelde, Mazars Paardekooper Hoffman Accountants N.V.
--------------------	---	--

3.2 Resultaten uit verzekeringsactiviteiten

De resultaten uit verzekeringsactiviteiten zijn als volgt:

<i>Technisch resultaat</i>	<i>2017</i>	<i>2016</i>
Verdiende premie	17.332.080	16.677.542
<i>Aandeel herverzekering</i>	13.937.418	13.689.124
Schadelast	10.566.167	12.119.407
<i>Aandeel herverzekering</i>	7.939.624	9.582.352
Technisch resultaat	768.119	451.363

De verdeling naar de verschillende risicogroepen

<i>Technisch resultaat 2017</i>	<i>Brand & andere zaken</i>	<i>Motor Casco</i>	<i>Motor Aansprak.</i>	<i>Algemene Aansprak.</i>	<i>Rechtsbijstand</i>	<i>Overig</i>	<i>Totaal</i>
Verdiende premie	484.016	1.033.194	1.624.751	337.890	132.448	174.371	3.394.662*
Schadelast	133.005	717.052	1.447.521	269.371	0	59.594	2.626.543
Resultaat							768.119

*) Hierop is een aanvullende herverzekeringpremie van ad. 392.008 in mindering gebracht.

<i>Technisch resultaat 2016</i>	<i>Brand & andere zaken</i>	<i>Motor Casco</i>	<i>Motor Aansprak.</i>	<i>Algemene Aansprak.</i>	<i>Rechtsbijstand</i>	<i>Overig</i>	<i>Totaal</i>
Verdiende premie	81.313	1.004.422	1.553.772	318.426	118.337	166.938	2.988.417*
Schadelast	15.901	771.123	1.327.928	406.184	0	15.918	2.537.054
Resultaat							451.363

*) Hierop is een aanvullende herverzekeringpremie van ad. 254.791 in mindering gebracht.

Verdeling naar regio's

De verzekeringen hebben uitsluitend betrekking op de Nederlandse markt.

Ontwikkeling verzekeringstechnische resultaten

Het premie-inkomen, dat voor een groot deel uit premie voor motorrijtuigverzekeringen en brandverzekeringen bestaat, bedraagt over jaar 2017 € 17,3 miljoen. Het bedrag aan schaden eigen rekening is in het boekjaar toegenomen ten opzichte van het vorige boekjaar. Het aantal schaden is in het afgelopen jaar uitgekomen op ruim 7.500 meldingen.

In 2017 werden we tot op heden geconfronteerd met vier schaden die groter zijn dan € 50.000. Dit betreft één brandschade (in 2017 afgewikkeld op € 112.000) en drie letselschaden (totaal gereserveerd op € 219.000).

3.3 Resultaten uit beleggingsactiviteiten

De resultaten uit beleggingsactiviteiten hebben in 2017 enkel betrekking op rente-inkomsten uit deposito's

<i>Beleggingsresultaat 2016</i>	<i>2017</i>	<i>2016</i>
1. Deposito's	2.740	46.220
2. Diversen		

Informatie over beleggingen in securitisaties

Zoals het 'prudent person principle' vereist beleggen we niet in complexe beleggingsproducten.

Ontwikkeling beleggingsresultaten

SOM heeft haar gelden volledig in deposito's geplaatst. Gezien de lage rentestanden van deze deposito's nemen de opbrengsten in 2017 verder af. Dit heeft ons gedurende het jaar doen besluiten om het beleggingsbeleid te evalueren en andere beleggingsinstrumenten zijn overwogen. In 2018 zullen ook andere beleggingsinstrumenten worden ingezet.

3.4 Resultaten uit overige activiteiten

Er bestaan geen andere resultaten die voortkomen uit overige activiteiten.

3.5 Overige informatie

De overige informatie bevat informatie over onze activiteiten en onze resultaten, die niet in de eerdere paragrafen is opgenomen. Naar onze inschatting hebben we de belangrijke materiële zaken evenwel hiervoor opgenomen en is er verder ten aanzien hiervan niets te melden.

4. Governance

4.1 Algemene informatie over het governancestelsel

De SOM kenmerkt zich door een onderlinge structuur waarbinnen op coöperatieve basis wordt samengewerkt. De bij SOM aangesloten lokale onderlinge verzekeringsmaatschappijen en coöperaties en haar leden vormen het coöperatieve kernbedrijf van de SOM.

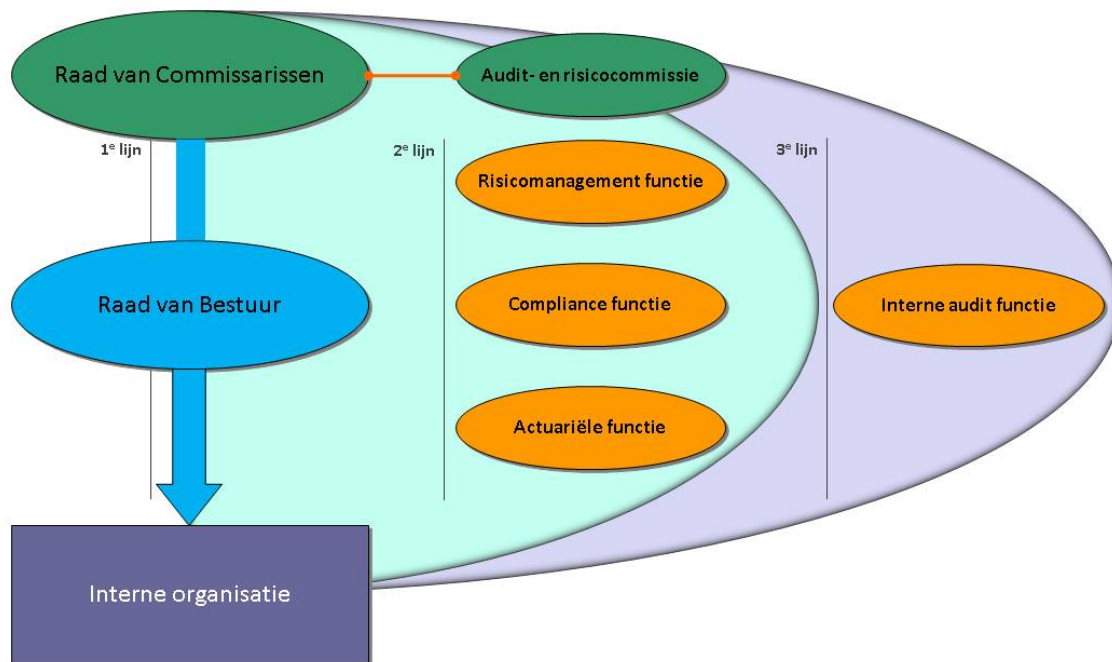
Klanten kunnen lid worden van hun lokale onderlinge / coöperatie. De onderlingen en coöperatie zijn op haar beurt lid-aandeelhouder van de SOM. Ook de klant, die een polis heeft afgesloten, is als lid-verzekerde eveneens lid van de SOM. Haar stem is echter gedelegeerd aan de onderlinge en coöperatie via wiens bemiddeling de polis tot stand is gekomen. Het stemrecht van een lid-aandeelhouder wordt bepaald door het aantal leden-verzekerden en het aantal aandelen binnen de SOM. Het stemrecht is per lid-aandeelhouder gemaximeerd op 15% van het totaal aantal stemmen.

4.1.1 Bestuurlijke structuur

SOM kent drie statutaire organen: de Algemene ledenvergadering, de Raad van Commissarissen en de Raad van Bestuur.

De Raad van Bestuur (RvB) van de SOM wordt gevormd door de directie en het toezicht wordt ingevuld door een raad van commissarissen (RvC). Het hoogste orgaan is de algemene ledenaandeelhoudersvergadering. Binnen de RvC geldt een audit- en risicocommissie. Daarnaast geeft SOM invulling aan de Solvency II sleutelfuncties van compliance, risicomanagement, actuariaat en interne audit.

Algemene ledenvergadering

Het hoogste besluitvormende orgaan binnen SOM is de Algemene ledenvergadering van de maatschappij. Aan de Algemene ledenvergadering komen een aantal belangrijke bevoegdheden toe zoals het benoemen, schorsen of ontslaan van commissarissen, het vaststellen van de jaarrekening, wijzigen van de statuten en het verlenen van decharge aan de bestuurders en commissarissen. De Raad van Bestuur en de Raad van Commissarissen verschaffen de Algemene ledenvergadering alle relevante informatie die zij nodig heeft voor de uitoefening van haar bevoegdheden.

Raad van Commissarissen

Status en positie

De RvC is het toezichthoudende orgaan van de organisatie. De RvC bestaat uit minimaal drie commissarissen. Op dit moment hebben zitting:

- De heer B.J. Klein Entink (voorzitter)
- De heer J. Boverhof (vice-voorzitter)
- Mevrouw A. Erkens
- De heer J.M. Haasnoot
- De heer G.J.H. Geerling

Taken en verantwoordelijkheden

De RvC houdt toezicht op de algemene gang van zaken en het uitgevoerde beleid zoals wordt uitgevoerd door de RvB. Daarnaast vervult de RvC een klankbordrol voor de RvB. Richting de RvB is de RvC de werkgever. De RvC legt jaarlijks over haar taken verantwoording af aan de leden-aandeelhoudersvergadering.

Reikwijdte van de werkzaamheden

De reikwijdte is alles omvattend wat de RvC noodzakelijk acht om haar taken adequaat te kunnen uitvoeren. Er zijn echter een aantal onderdelen waarbij de goedkeuring van de leden-aandeelhoudersvergadering noodzakelijk is:

- Kapitaalbeleid
- Statutenwijzigingen
- Benoeming commissaris
- Benoeming accountant
- Vaststelling van de jaarrekening
- Fusie, overname en ontbinding van de maatschappij

Benoeming

Een commissaris wordt gekozen door de leden-aandeelhoudersvergadering. Voorafgaand aan de voordracht vormt de RvC uit haar midden een selectiecommissie die zich bezighoudt met de werving en selectie van een kandidaat-commissaris. Tijdens dit selectieproces wordt de kandidaat-commissaris getoetst op geschiktheid en betrouwbaarheid. De selectiecommissie kan zich laten ondersteunen door externe partijen. De RvB heeft een adviserende rol in het werving- en selectietraject. De Nederlandsche Bank dient zich uit te spreken over de geschiktheid en betrouwbaarheid van de kandidaat-commissaris.

Rapportagelijijn

De RvC doet middels de jaarrekening verslag aan de leden-aandeelhoudersvergadering.

Escalatielijijn

Het directe aanspreekpunt voor de RvC is de voorzitter van de RvB. Mocht een situatie uitlopen tot een impasse tussen de RvB en RvC dan dient de externe toezichthouder te worden geïnformeerd. Dit contact wordt in principe gelegd door de voorzitter van de RvC.

Overig

Voor de RvC bestaat een reglement RvC waarin bovenstaande zaken zijn vastgelegd.

Audit- en risicocommissie

Status en positie

De audit- en risicocommissie van de RvC is een intern adviserend orgaan aan de RvC.

Op dit moment hebben zitting:

- De heer G.J.H. Geerling (voorzitter)
- Mevrouw A. Erkens

Taken en verantwoordelijkheden

De audit- en risicocommissie draagt zorg voor de monitoring van het financiële-verslagleggingsproces, het risicobeheersingssysteem en het interne controlesysteem van de maatschappij. De audit- en risicocommissie heeft contact met de externe accountant, maar ook met de interne sleutelfunctionarissen. Er wordt kennis genomen van de bevindingen voorkomend uit de werkzaamheden van de externe accountant en de sleutelfunctionarissen. De rapportages van de sleutelfunctionarissen worden door de audit- en risicocommissie vastgesteld. Tevens wordt gemonitord of de RvB voldoende opvolging geeft aan de geconstateerde bevindingen van externe accountant en de sleutelfunctionarissen.

De audit- en risicocommissie adviseert de RvC over hiervoor genoemde zaken tijdens de RvC vergaderingen. Alle RvC leden hebben overigens toegaan tot de agenda en bijbehorende stukken van de audit- en risicocommissievergaderingen.

Reikwijdte van de werkzaamheden

De reikwijdte beperkt zich tot het geven van advies aan de raad van commissarissen.

Benoeming

De commissarissen die zitting nemen in de audit- en risicocommissie worden door de RvC benoemd.

Rapportagelijijn

De RvC doet middels de jaarrekening verslag aan de leden-aandeelhoudersvergadering.

Escalatielijijn

Het directe aanspreekpunt voor de audit- en risicocommissie is de voorzitter van de RvB. Mocht een situatie uitlopen tot een impasse tussen de RvB en audit- en risicocommissie, dan kan ieder afzonderlijk lid van de audit- en risicocommissie in contact treden met de voorzitter van de RvC.

Overig

Voor de audit- en risicocommissie bestaat een reglement audit- en risicocommissie waarin de taken en verantwoordelijkheden zijn vastgelegd.

Raad van Bestuur

Status en positie

De RvB is het bestuurlijk en beleidsbepalend orgaan van de organisatie. Er zijn twee bestuursleden:

- De heer A. Noorlander (voorzitter)
- De heer G. Gardenbroek

Taken en verantwoordelijkheden

De RvB is verantwoordelijk voor het dagelijks bestuur, de strategie en het risicobeheer van SOM. De RvB is tevens verantwoordelijk voor het goed werkgeverschap. De RvB heeft geen verantwoordelijkheden gedelegeerd aan derden-personen. Wel is er sprake van een managementteam. Naast de twee leden van de RvB heeft de Hoofd Binnendienst de status van managementteamlid. Dit betreft:

- De heer M.J.H.M. Sprong

In het besluitvormingsproces heeft het managementteamlid een adviserende stem.

Reikwijdte van de werkzaamheden

De reikwijdte is in principe alles omvattend wat de RvB noodzakelijk acht om haar taken te kunnen uitoefenen. Er gelden echter wel grenzen waarbij de RvB goedkeuring van de RvC nodig heeft alvorens het ten uitvoering te kunnen brengen:

- Beleidstukken als strategisch plan, beleggingsbeleid, kapitaalbeleid, beloningsbeleid, herverzekeringsbeleid
- Jaarrekening en begroting
- Investerings groter dan € 100.000
- Fusie, overname, deelneming in derde-organisaties
- Verlenen van borgstellingen en hypotheke

Benoeming

De werving en selectie van een RvB lid geschiedt door de RvC. Uit haar midden vormt de RvC een selectiecommissie die een voordracht doet aan de gehele RvC. De RvC kan zich in het selectieproces laten ondersteunen door externe partijen. De RvB heeft een adviserende stem in het proces. Tijdens de selectie wordt de kandidaat bestuurder getoetst op geschiktheid en betrouwbaarheid. Tevens dient De Nederlandsche Bank zich uit te spreken over de geschiktheid en betrouwbaarheid van de kandidaat-bestuurder.

Rapportagelijijn

Minimaal één keer per kwartaal wordt, samen met de risicomangement functie, een rapportage opgesteld over de financiële en risicoteknische ontwikkelingen van de maatschappij. Deze rapportage wordt opgeleverd aan de RvC en de sleutelfunctionarissen. De RvC toets en monitort aan de hand van deze kwartaalrapportage of strategische doelstellingen worden gevolgd binnen de vastgestelde risicobereidheid van de maatschappij.

Jaarlijks wordt er ook gerapporteerd over het doorlopen ORSA proces middels het ORSA rapport. Deze wordt opgeleverd ter goedkeuring aan de audit- en risicocommissie; daarna wordt het rapport opgeleverd bij De Nederlandsche Bank. (binnen 14 dagen)

Escalatielijijn

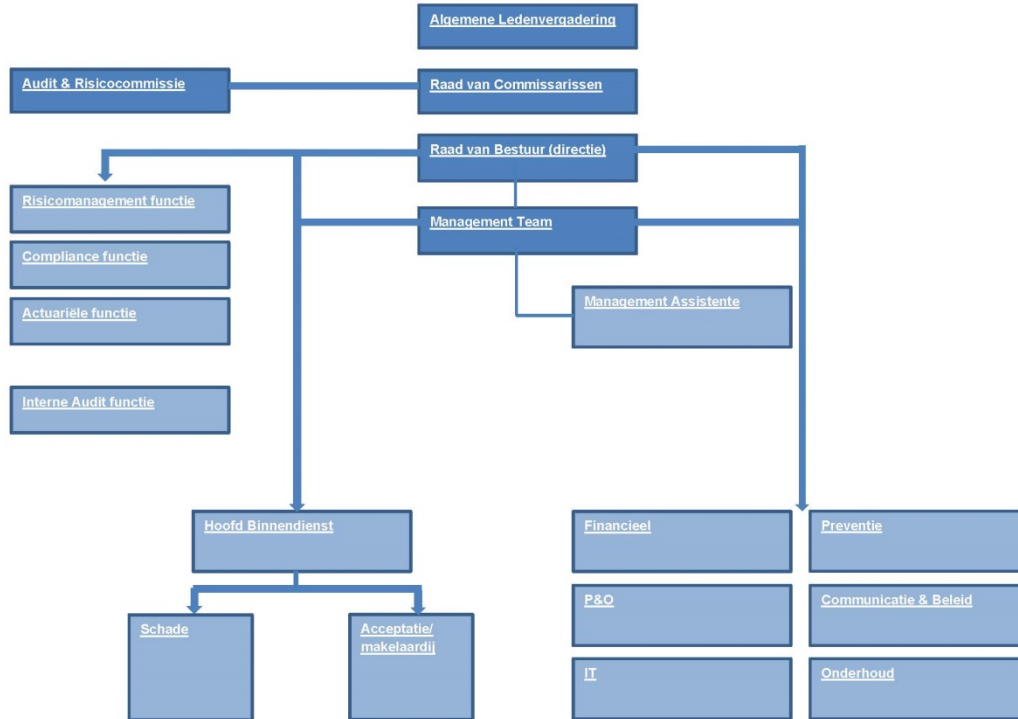
Het directe aanspreekpunt voor de RvB is de voorzitter van de RvC. Mocht een situatie uitlopen tot een impasse tussen de RvB en RvC dan dient de externe toezichthouder te worden geïnformeerd. Dit conct wordt in principe gelegd door de voorzitter van de RvB.

Overig

Voor de RvB bestaat een reglement RvB waarin bovenstaande zaken zijn vastgelegd. Wijzigingen in dit reglement dienen te worden goedgekeurd door de RvC.

4.1.2 Organisatiestructuur

De organisatiestructuur is in onderstaand organogram weergegeven:

4.1.3 Beleidslijnen

In het kader van beheerste en integere bedrijfsvoering heeft SOM op een aantal thema's haar beleidslijnen nader uitgewerkt. Dit betreft onder meer de volgende onderwerpen:

<i>Kapitaalbeleid</i>	<i>In het kapitaalbeleid is vastgelegd op welke wijze SOM met haar kapitaal omgaat in termen van interne normsolvabiliteit, en aan te houden kapitaal in relatie tot de risico's</i>
<i>Acceptatiebeleid</i>	<i>In het acceptatiebeleid heeft SOM de kaders en uitgangspunten vastgelegd ten aanzien van de verzekeringstechnische risico's die we accepteren (zowel in termen van producten, doelgroepen en regio's als de acceptatiecriteria van verzekeren.)</i>
<i>Reserveringsbeleid</i>	<i>In het reserveringsbeleid heeft SOM de kaders en uitgangspunten vastgelegd ten aanzien van het berekenen en vaststellen van technische voorzieningen in relatie tot de verzekeringstechnische verplichtingen.</i>
<i>Herverzekeringsbeleid</i>	<i>Het herverzekeringsbeleid geeft duidelijke kaders over de herverzekering van onze producten, de eventueel facultatief te dekken risico's, het vast te stellen eigen risico voor de verzekeraar en de samenstelling van het herverzekeringspanel in termen van spreiding en rating.</i>
<i>Beleggingsbeleid</i>	<i>In het beleggingsbeleid heeft SOM in detail haar visie, kernwaarden, allocatie, organisatie en beheersmaatregelen met betrekking tot het beleggingsproces beschreven.</i>
<i>Risicomanagement beleid</i>	<i>Het beleid ten aanzien van risicomanagement is nader uitgewerkt en vastgelegd in de ORSA. Hierin zijn de verschillende stappen van het riskmanagement beleid toegelicht, alsmede de risicohouding ten opzichte van de verschillende soorten risico's.</i>
<i>Beloningsbeleid</i>	<i>Het uitgangspunt van het beloningsbeleid van SOM is dat het beloningsbeleid geen aanleiding moet geven tot het nemen van het risico's. Zo zijn er geen variabele beloningen mogelijk.</i>

4.2 Deskundigheid en betrouwbaarheid

Lijst van personen in sleutelfuncties

Risicomanagement functie	: De heer G. Gardenbroek
Compliance functie	: De heer R. Bijzet van bureau InRisk
	: De heer G. Gardenbroek (sleutelfunctiehouder)
Actuariële functie	: Mevrouw J. Hooper van het bureau Arcturus
	: De heer G. Gardenbroek (sleutelfunctiehouder)
Interne Audit functie	: De heer P. Poos van bureau InAudit
	: De heer F. van de Geer (interne auditor)
	: De heer A. Noorlander (sleutelfunctiehouder)

Toetsing betrouwbaarheid en deskundigheid

De maatschappij voert een adequaat beleid met een integere bedrijfsvoering. Om dit te waarborgen beschikt de maatschappij over betrouwbare en geschikte personen. Voor sleutelfunctionarissen, maar ook commissarissen en bestuurders, worden de betrouwbaarheid en geschiktheid door de maatschappij getoetst. Hiertoe is een toetsingsproces opgesteld.

De directie is verantwoordelijk voor de aanstelling van de sleutelfunctionaris en tevens verantwoordelijk voor het correct en compleet doorlopen van het toetsingsproces. De directie kan zich op onderdelen laten ondersteunen door externe deskundige partijen.

De kandidaat wordt voor de betrouwbaarheid op basis van beschikbare (openbare en interne) bronnen getoetst op de volgende elementen:

- a. wordt belangenverstrengeling tegengegaan;
- b. is er sprake van strafbare feiten of andere wetsovertredingen die het vertrouwen in de maatschappij kunnen schaden;
- c. wordt tegengegaan dat het vertrouwen in de financiële onderneming of in de financiële markten geschaad kan worden.

Voor de geschiktheid moet de kandidaat beschikken over voldoende kennis, vaardigheden en professioneel gedrag. De geschiktheid wordt getoetst aan de hand van het betreffende functieprofiel en:

- curriculum vitae van de kandidaat
- gesprek(ken) met de kandidaat
- (optioneel) een extern assessment van de kandidaat.

Raad van commissarissen

De Raad van Commissarissen van SOM telt 5 leden. De samenstelling is divers naar onder andere leeftijd, geslacht en professionele achtergrond. De brede diversiteit naar professionele achtergrond van de leden van de Raad van Commissarissen waarborgt het complementaire profiel van de Raad van Commissarissen. De leden van de Raad van Commissarissen beschikken over gedegen kennis en maken een evenwichtige afweging van de belangen van de bij de verzekeraar betrokkenen.

Om de deskundigheid van de leden van de Raad van Commissarissen op peil te houden en waar nodig te verbreden is een programma van permanente educatie voor de leden van de Raad van Commissarissen geïntroduceerd. Door middel van tweejaarlijkse interne educatiesessies worden diverse thema's op peil gehouden. Als onderdeel van de jaarlijkse zelfevaluatie kunnen commissarissen vragen om verdere scholing met betrekking tot specifieke onderwerpen, die vervolgens plaatsvindt binnen het kader van het programma voor permanente educatie. Hiervoor zijn opleidingsbudgetten beschikbaar gesteld.

De beoordeling van de effectiviteit van de permanente educatie wordt opgenomen in de jaarlijkse evaluatie. Tevens is er een driejaarlijkse zelfevaluatie onder onafhankelijke begeleiding.

Raad van Bestuur

Het bestuur is zodanig samengesteld, dat hij zijn taak naar behoren kan vervullen. De leden van het Bestuur hebben uiteenlopende achtergronden en deskundigheden binnen het verzekeringswezen, de financiële sector of het risicobeheer. De taken van de Raad van Bestuur zijn onderverdeeld in aandachtsgebieden voor ieder afzonderlijk lid. De Raad van Bestuur werkt op basis van een bestuursreglement en legt verantwoording af aan de Algemene leden-aandeelhoudersvergadering en aan de Raad van Commissarissen.

De voorzitter van de Raad van Bestuur ziet toe op de aanwezigheid van een programma van permanente educatie voor de leden van de Raad van Bestuur. Om de deskundigheid van de leden van het Bestuur op peil te houden en waar nodig te verbreden wordt jaarlijks een programma van permanente educatie opgesteld en gevolgd. De deskundigheid van de leden van de Raad van Bestuur is onderdeel van het jaarlijkse beoordelingsgesprek door de Raad van Commissarissen.

De leden van de Raad van Bestuur van SOM hebben de moreel-ethische verklaring ondertekend.

4.3 Risicomanagement systeem

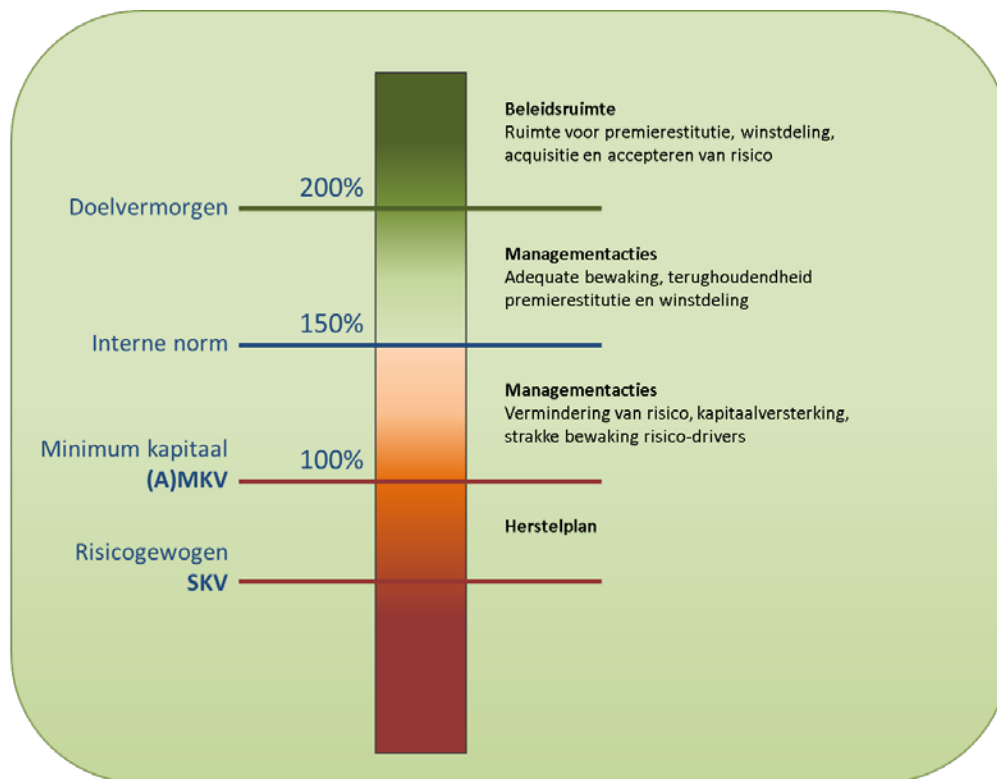
4.3.1 Risicobereidheid

De belangrijkste risico's voor SOM liggen in de operationele sfeer en met name in verzekeringstechnische verplichtingen die de organisatie is aangegaan, zowel richting klant als uit hoofde van herverzekeringen. Ten aanzien van de te lopen risico's heeft de directie voor de organisaties een risicobereidheid bepaald. De risicobereidheid is te typeren als risicomijdend met als doel om een betrouwbare en solide verzekeraar te zijn voor de ledenverzekerden, ook op lange termijn. De kernwaarden Coöperatief, Ondersteunend, Servicegericht worden actief door directie en managementteam uitgedragen naar het personeel (tone-at-the-top). De cultuur van de organisatie is derhalve gericht op stabiele/gezonde dienstverlening voor de stakeholders, niet op winstmaximalisatie.

De mate van risicobereidheid blijkt onder andere uit:

- de geformuleerde interne normsolvabiliteit
- uitwerking van de risicobeheersing in beleidsdocumenten
- risicoanalyse en beheersing aan de hand van het FIRM model van DNB

Daarnaast heeft SOM haar interne normsolvabiliteit uitgewerkt in het kapitaalbeleid. Het kapitaalbeleid onderkent twee niveaus van gewenst kapitaal: (1) de interne normsolvabiliteit en (2) de streefsolvabiliteit. Schematisch is dit als volgt weergegeven:

4.3.2 Risicostrategie en –beleid

Risicomanagement staat centraal in de bedrijfsvoering van SOM. Een goed risicobeheer waarborgt de continuïteit, de solvabiliteit en de professionaliteit van de organisatie.

Definitie risicomanagement

Risicomanagement kan worden omschreven als het geheel van gecoördineerde activiteiten om een organisatie te sturen en te beheersen met betrekking tot risico's. Een belangrijk uitgangspunt van risicomanagement is dat het onderdeel uitmaakt van het besturen van de organisatie en de besluitvorming. Risicomanagement helpt bestuurders een onderbouwde keuze te maken, prioriteiten te stellen en onderscheid te maken tussen alternatieve oplossingsrichtingen, met name gericht op de beheersing van risico's en het bewust kiezen welke risico's de organisatie wil lopen.

Doel van risicomanagementbeleid

Het algemene doel van het invullen van risicomanagementbeleid is het uiteindelijk accepteren, nemen of vermijden van risico's. Het risicomanagementbeleid zal zodanig georganiseerd moeten zijn dat de risico's zoveel mogelijk worden gemitigeerd als wenselijk geacht en dat SOM adequaat kan optreden tegen eventuele incidenten. Met andere woorden, ken de risico's die er zijn of die kunnen optreden en wees bewust van de kans en impact van deze risico's (die consequenties hebben op de continuïteit). Daarnaast moet adequaat gehandeld kunnen worden wanneer extreme omstandigheden zich plotseling voordoen die grote risico's met zich mee brengen. Uiteindelijk zal er kapitaal gereserveerd moeten worden om de verschillende risico's die zich kunnen voordoen financieel op te kunnen vangen, zodat de bedrijfsvoering niet in gevaar kan komen.

Visie

Risicomanagement moet SOM in staat stellen om op elk niveau weloverwogen keuzes te maken ten aanzien van het samenstellen van een uitgebalanceerd geheel van beheersmaatregelen. Die beheersmaatregelen moeten uiteindelijk leiden tot het 'in control' zijn van de gehele organisatie.

Bedrijfsdoelstellingen

De strategie van de organisatie is gebaseerd op de coöperatieve rechtsvorm van SOM, waarbij continuïteit en solvabiliteit van groot belang zijn. Waar in plaats van winstmaximalisatie gestreefd wordt naar winstoptimalisatie (optimale verhouding tussen omzet en kosten). Dit is terug te vinden in de risicostrategie. Er worden geen risico's genomen die niet verantwoord zijn en/of het ledenbelang niet dienen.

Meer specifiek is de gekozen risicohouding voor de acceptatie verwoord in het acceptatiebeleid. De risicohouding met betrekking tot beleggingen is vorm gegeven in het beleggingsbeleid. De risicohouding ten aanzien van herverzekeringen is vastgelegd in het herverzekeringsbeleid.

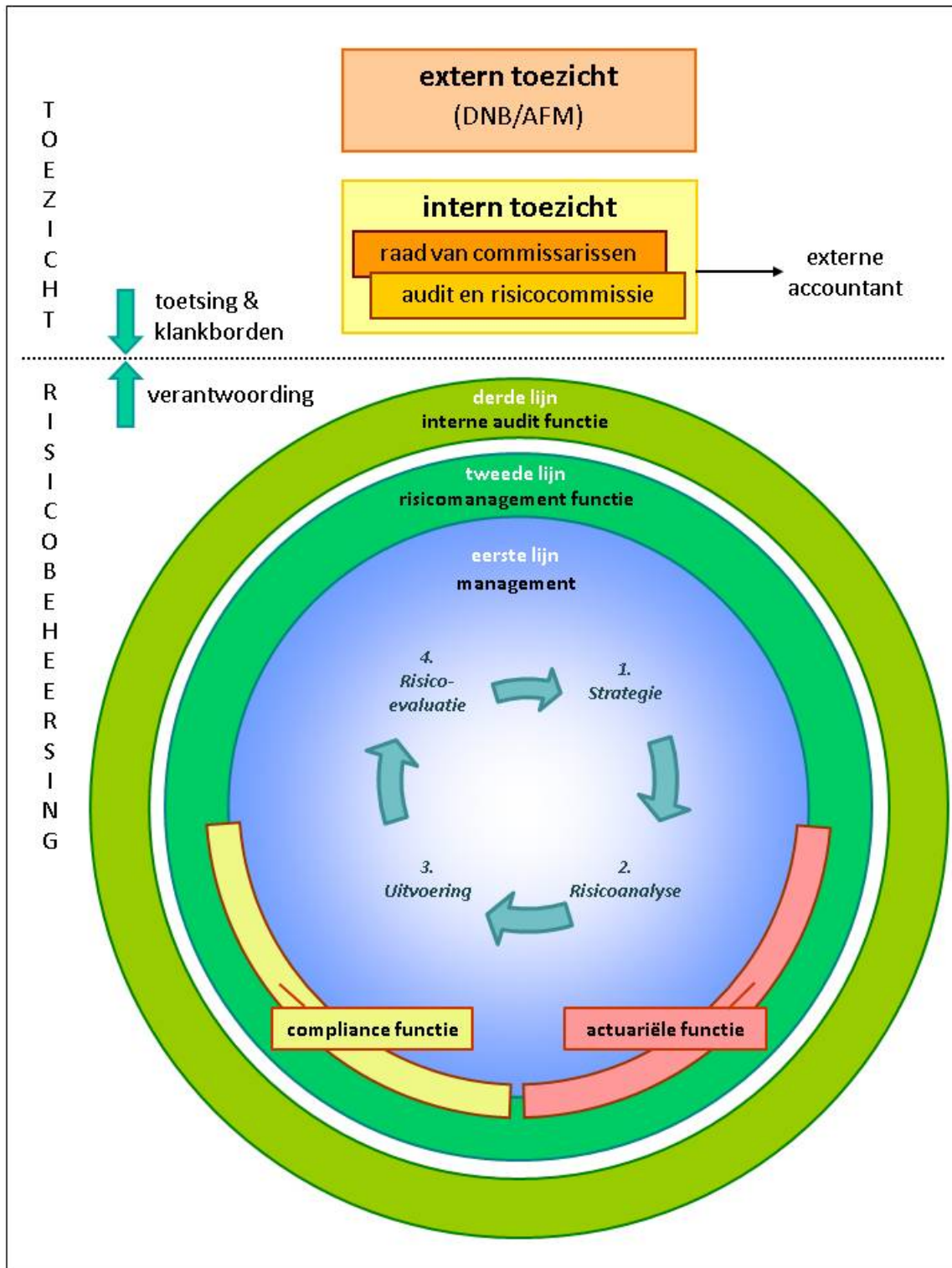
Voor wat betreft de commerciële groeidoelstellingen geldt het uitgangspunt dat de kwaliteit van de productie zwaarder weegt dan sec de groei. Een gezonde portefeuille met een goede schade-premieverhouding vormt de basis voor een stabiel premiebeleid. SOM streeft daarbij een stabiele groei na.

SOM heeft concreet de volgende actuele strategische doelstellingen:

Strategie 2018-2022	Ambitie
Autonome groei door productontwikkeling	premiegroei
Autonome groei door optimalisering van processen	premiegroei
Groei Onderlingen bewerkstelligen	premiegroei
Kostenbeperking door optimalisering van processen	resultaatverbetering
Vergroten rendement	resultaatverbetering
Onderzoeken naar mogelijkheden voor een Onderling Verzekeraarsplatform	Innovatief, toekomstbestendig onderling model
Opschalen van Onderling Verzekeraarsplatform naar community-verzekeraar	Innovatief, toekomstbestendig onderling model

4.3.4 Opzet en organisatie van het systeem van risicomanagement

Hieronder is schematisch weergegeven op welke wijze het risicobeheersing systeem, en het toezicht daarop, binnen de organisaties is in geregeld.

Risicomanagementproces

Eerste verdedigingslijn

In het hart van de organisatie is de eerste verdedigingslijn ingericht. De verdediging bestaat uit adequate processen om de uit de strategie voortkomende en / of bijkomende risico's het hoofd te bieden aan de hand van de vooraf vastgestelde risicobereidheid (normen) van de organisaties. De eerste verdedigingslijn is het bedrijfsonderdeel dat aansprakelijk en verantwoordelijk is voor prestatie, bedrijfsactiviteiten en dagelijks risicomanagement, inclusief de beheersing en monitoringsactiviteiten. Het ORSA proces wordt in samenwerking met de risicomanager ook binnen deze eerste lijn uitgevoerd. De verantwoordelijkheid van deze eerste verdedigingslijn ligt bij de RvB.

1. Strategie

De directie is primair verantwoordelijk voor het initiëren van de door de Raad van Commissarissen vastgestelde strategie van de organisatie, alsmede de implementatie ervan. De uitvoering van het beleid met de dagelijkse primaire processen valt binnen het managementteam. In het managementteam wordt de strategie uitgedacht en voorbereid, waarna de RvB de strategie bepaalt en vastlegt. Binnen het strategisch management proces is het ORSA proces geïntegreerd, zie ook de volgende stappen. Doelstelling is dat het ORSA proces bijdraagt aan een betere inschatting van de uitvoerbaarheid van de strategie en meerjarenplannen wat betreft de risico- en kapitaalbehoeften. RvB is eindverantwoordelijk voor de ORSA. Zij draagt zorg voor een adequate werking van de eerste verdedigingslijn. Zij neemt kennis van de rapportages van de (functionarissen) van de 2e verdedigingslijn (compliance officer, risicomanager, actuaris) en van de 3e verdedigingslijn (interne audit functie) en bewaakt adequate opvolging van aanbevelingen van deze functionarissen.

2. Risicoanalyse

Voor implementatie van de strategie vindt er een risicoanalyse plaats. De directie is primair verantwoordelijk voor deze risicoanalyse. De uitwerking van de risicoanalyse geschiedt door de risicomanager en wordt getoetst door de RvB; mede geadviseerd door het management team. De RvB past eventueel haar strategie aan als de uitkomsten van de risicoanalyse daaom vragen.

3. Uitvoering

Binnen deze stap vinden de primaire processen plaats. In de processen zijn diverse "checks en balances" aanwezig en is er op belangrijke onderdelen sprake van het 4-ogenprincipe. Deze onderdelen komen voort uit de risicoanalyse. Met name de Hoofd Binnendienst is verantwoordelijk dat de eerste verdedigingslijn op de primaire processen functioneert. De RvB draagt de eindverantwoordelijkheid over de gang van zaken. Eventueel maakt zij gebruik van actuariële berekeningen die aan een extern deskundige bureau worden uitbesteed.

4. Risico-evaluatie

In deze stap is weer een belangrijke rol voor de risicomanager, echter de RvB is primair verantwoordelijk voor dit onderdeel van het proces. De organisatie kent een kwartaalrapportage. In het financiële deel van de kwartaalrapportage komt de performance van de organisatie naar voren. Daarin is ook de ontwikkeling van het kapitaal te volgen. Daarnaast doet de risicomanager verslag van de ontwikkeling van de vooraf als belangrijk aangeduide risico's. Deze risico's komen voort uit de in stap 2 verrichte risicoanalyse.

Tweede verdedigingslijn

De tweede verdedigingslijn wordt ingevuld door drie sleutelfuncties: risicomanagement, compliance en actuariële functie. De compliance functie gaat na of bij de initiatie, implementatie en uitvoering van de strategie de geldende wetgeving en regels worden nagekomen. Daarbij concentreert hij zich met name (echter niet uitsluitend) op de derde stap (uitvoering) van het proces. De compliance functie dient ten behoeve van de uitvoering van zijn taken kennis te nemen van de strategie. Dit geldt eveneens voor de risicomanagement functie, die in alle stappen zorg draagt voor de risicoanalyse en risico-evaluatie. De risicomanagement functie levert richtlijnen, methoden en technieken en ondersteunt de eerste verdedigingslijn bij het maken van een juiste risico-versus-rendement afweging. Binnen het taakgebied van de risicomanager valt ook het faciliteren van het ORSA proces en het opstellen van het concept ORSA rapport. De actuariële functie reviewt en toetst de berekeningen die worden opgesteld om de solvabiliteitskapitaalvereiste bij de strategie te onderzoeken en te monitoren (denk aan het basisscenario alsmede de diverse stress scenario's). Tevens toetst de actuariële functie de adequaatheid en betrouwbaarheid van de berekeningen voor de technische voorzieningen, herverzekeringsregelingen, premie- en acceptatiebeleid.

De sleutelfuncties rapporteren in eerste instantie aan de directie. De rapportages gaan vervolgens ter informatie naar de interne audit functie en de audit- en risicocommissie. Het ORSA rapport dient te worden vastgesteld door de audit- en risicocommissie.

Derde verdedigingslijn

De derde lijn betreft de sleutelfunctie van de interne audit. De interne audit is verantwoordelijk voor het leveren van aanvullende zekerheid door onafhankelijk de effectiviteit van controlemaatregelen te monitoren. Daarnaast dient de interne audit functie de effectiviteit van financieel, operationeel, compliance en risicomanagement te monitoren. De interne audit vormt een belangrijk onderdeel voor de uitvoering van de toezichtfunctie van de interne toezichthouder. Tevens geeft het de eerste en tweede lijn informatie en input over de effectiviteit van de opgestelde controlemaatregelen.

De interne audit functie rapporteert in eerste instantie aan de directie. De rapportages gaan vervolgens ongewijzigd, tezamen met een managementreactie, naar de audit- en risicocommissie.

Risicoanalysemethodiek

Zoals omschreven begint het risicomodel met het opstellen van de strategie en beleid van de organisatie. De volgende stap is de risicoanalyse, dat gezien mag worden als een toets van de voorgestelde strategie en beleid. De risicoanalyse beoordeelt de strategie en het beleid kwantitatief en kwalitatief. Daarnaast wordt het beleid en strategie beoordeeld aan de hand van diverse scenario's. De uitkomst van de risicoanalyse kan dus leiden tot herijking van het beleid en de strategie.

Kwantitatieve beoordeling

Voor de kwantitatieve beoordeling wordt gebruik gemaakt van de Solvency II standaard formule. De organisatie beschikt over een rekenmodel waarbinnen de standaard formule is uitgewerkt. Dit model wordt minimaal één keer per jaar gebruikt om het aanwezige kapitaal te toetsen aan de berekende benodigde solvabiliteitsmarge. Dit rekenmodel wordt eveneens gebruikt om de strategie in combinatie met diverse scenario's te testen.

Kwalitatieve beoordeling

De kwalitatieve beoordeling begint met het uitvoeren van een passendheidsanalyse. In de passendheidsanalyse wordt beoordeeld of het gebruikte standaard model bij de kwantitatieve beoordeling (standaard model) toereikend is voor de strategie van de organisaties en daaruit voortkomende risico's. Eventueel resulteert deze analyse in bedrijfsspecifieke parameters. Tot op heden is hiervan geen gebruik gemaakt.

De kwalitatieve beoordeling wordt gedaan aan de hand van een risicoanalyse. De SOM en SOBH hebben ten behoeve van een risicoanalyse een eigen intern model ontwikkeld. Beide organisaties hebben een eigen versie van dit model. Dit risicoanalysemodel is geënt op het FIRM model, maar is niet gelijk aan het FIRM model. Alle aspecten van het FIRM model komen echter wel terug in het interne model.

De volgende hoofdrisicogroepen komen terug in het risicoanalysemodel:

- matching / renterisico
- marktrisico
- kredietrisico
- tegenpartijrisico
- verzekeringstechnische risico
- omgevingsrisico
- uitbestedingsrisico
- operationeel risico
- IT risico
- integriteitrisico
- juridisch risico

Per hoofd risico zijn subrisico's gedefinieerd en omschreven. Jaarlijks vindt er per subrisico een weging plaats van het bruto en netto risico. Met het bruto risico bedoelen wij het risico vóór de genomen maatregelen van interne beheersing; het netto risico betreft het risico na de inzet van interne beheersingsmaatregelen ter mitigatie van het bruto risico. De weging bestaat uit inschatting van enerzijds de waarschijnlijkheid van optreden van het risico en anderzijds de impact bij het voordoen van het risico op de organisatie. Deze inschatting worden in het model tekstueel onderbouwd, zodat later duidelijk blijkt hoe de inschatting van het risico tot stand kwam.

In onderstaande tabel zijn de verschillende waarden voor "waarschijnlijkheid" gedefinieerd:

	Percentage	Frequentie
Zeer Hoog	85-100%	1 x per week
Hoog	15-85%	1 x per maand
Gemiddeld	5-15%	1 x per kwartaal
Laag	0-5%	1 x per jaar

In onderstaande tabel zijn de verschillende waarden voor "impact" gedefinieerd:

	Financieel	Niet Financieel
Zeer Hoog	> € 1 mln	Agenda RvB, RvC en melding DNB
Hoog	€ 0,2 mln - € 1 mln	Agenda RvB en RvC
Gemiddeld	€ 100.000 - € 200.000	Agenda RvB, melding RvC
Laag	< € 100.000	Laag

Per subrisico wordt ook aangegeven welke mate van risico maximaal aanvaardbaar is voor de organisatie (de zogenaamde "risicobereidheid"). Indien er een gap bestaat tussen maximaal aanvaardbaar en het netto risico, of anders gezegd, indien het netto risico hoger is dan het aanvaardbaar risico, dan resulteert dit in een follow-up actie.

Er wordt per subrisico omschreven welke beheersmaatregel getroffen is of getroffen moet worden (follow-up actie) om het risico op een aanvaardbaar niveau te krijgen. Per beheersmaatregel wordt tot slot aangegeven op welke wijze deze in de organisatie is ingebed. Denk hierbij aan de functie van de maatregel (detectief of preventief), de wijze waarop de maatregel is ingebed (handmatig of automatisch), wie verantwoordelijk is, wie controleert, welke controlemethodiek is getroffen en op welke wijze de controle wordt gerapporteerd.

De door de maatschappij meest belangrijk geachte risico's worden door de risicomanagement functie gemonitord. Middels de kwartaalrapportage doet de risicomanager verslag over deze monitoring op deze risicocategorieën. Voor een aantal risico's zijn in de kwartaalrapportages financiële en prestatie indicatoren opgenomen. Zo worden de voornaamste risico's gemeten, beheerd, bewaakt en gerapporteerd.

De strategie van de organisatie wordt voorts getest met scenario's. Hiervoor wordt gebruik gemaakt van de volgende scenario's:

- standaard scenario's
- stress scenario's
- reverse stress scenario's

Stress scenario's kunnen voor de organisatie uitmonden in triggerevenementen die in het Kapitaalbeleid zijn beschreven. De organisatie heeft in geval van een voltrekking van een triggerevenement in het Kapitaalbeleid een stappenplan opgenomen over hoe de organisatie dient te handelen. Met reverse stress scenario's wordt gekeken naar wat er voor nodig is om de levensvatbaarheid van de organisatie aan te tasten. De scenarioanalyses en de inzichten die deze analyses de organisaties verschaffen worden opgenomen in het ORSA rapport.

De kwantitatieve en kwalitatieve beoordeling, het testen van de scenario's en het rapporteren van de uitkomsten ziet de organisatie als belangrijk onderdeel van het wettelijk beoogde ORSA proces. De RvB is verantwoordelijk voor het goed functioneren van de risicoanalysemethodiek.

Voornaamste risicocategorieën

De beheersing van de voornaamste risicocategorieën zijn vastgelegd in separate beleidsdocumenten:

- Herverzekering
- Beleggingen
- Beloningen
- Producten

Herverzekering

Belangrijkste elementen in herverzekeringsbeleid:

- Maximale risicoblootstelling bij schade en schade-evenementen
- Toepassing van het catastrofemodel
- Risicospreidingsregel (minimaal 5 herverzekeraars met maximum aandeel van 35% per herverzekeraar)
- Kwaliteit van herverzekeraar (minimaal A- rating)
- Uitzonderingen

Beleggingen

Belangrijkste elementen in belegging statuut:

- Verdeling vermogen met maxima per beleggingscategorieën
- Toepasbare beleggingsinstrumenten (sommige pas na goedkeuring RvC)
- Noodzakelijke minimale rating van beleggingsinstrument
- Toepassing van prudent person principe (geen wapenhandel, geen “exotische” groenfondsen etc.)

Beloningen

Belangrijkste elementen in beheerst beloningsbeleid:

- Er worden geen variabele beloningen toegekend

Producten

Belangrijkste elementen zijn vastgelegd in een Product Approval and Review Proces:

- KNVB criteria (richtlijn AFM)
- Passend bij strategie
- Verwachte schade/premierelaties

Deze beleidsdocumenten worden vastgesteld door de RvB en dienen te worden goedgekeurd door de RvC.

Beoordeling van kredietinstellingen en tegenpartijen

De maatschappij besteedt aandacht aan de kredietwaardigheid van tegenpartijen waarmee zij wenst samen te werken. Zij gebruikt hiervoor de afgegeven ratings van kredietbeoordelingsinstellingen.

Bij controle van ratings wordt zoveel mogelijk gebruik gemaakt van de kredietbeoordelingen van externe kredietbeoordelingsinstellingen. Hierbij wordt zoveel mogelijk gekeken naar de kredietbeoordelingen van twee instellingen. Tevens gaan wij af van de in de markt beschikbare gegevens en van de gegevens die worden gegeven van de door ons verkregen informatie van externe vermogensbeheerders dan wel beleggingsadviseurs. Ieder kwartaal wordt de rating van de banken bekeken. Ieder jaar wordt de rating van herverzekeraars bekeken. Tevens ontvangen wij bericht over eventuele downgradings via onze herverzekeringmakelaar.

Rapportering

In kader van het risicomanagement kent de maatschappij drie rapporteringsmethodieken:

1. ORSA rapportage
2. Kwartaal rapportage
3. Rapportage op deelonderzoek

ORSA rapportage

De uitkomsten van de kwantitatieve en kwalitatieve risicobeoordeling, het testen met de scenario's, kapitaalprojecties, managementacties etc. worden vastgelegd in het jaarlijkse ORSA rapport. De risicomanagement functie levert zijn bijdrage aan het opstellen van het rapport. De actuariële functie vormt een onafhankelijk oordeel over de adequaatheid en betrouwbaarheid van de ORSA berekeningen. De RvB is verantwoordelijk voor het ORSA rapport en stelt deze vast. Het rapport dient te worden goedgekeurd door de Audit- en Risicocommissie. Binnen 14 dagen na goedkeuring wordt de rapportage verzonden naar de toezichthouder DNB. De sleutelfunctionarissen ontvangen voorts een kopie van de ORSA rapportage.

Kwartaalrapportage

De risicomanager verricht gedurende het jaar werkzaamheden (zie eerder). Uitkomsten hiervan worden vastgelegd in een kwartaalrapportage. De kwartaalrapportage is bedoeld voor RvB, RvC, managementteam en sleutelfunctionarissen. De kwartaalrapportage is een gezamenlijke verantwoordelijkheid van de RvB en de risicomanager. De RvB stelt de kwartaalrapportage vast en de RvC dient de kwartaalrapportages goed te keuren.

Rapportage op deelonderzoek

Gedurende het jaar is het mogelijk dat er een deelonderzoek plaatsvindt op de risicomethodiek (dit kan geheel of gedeeltelijk plaatsvinden). Hiervan wordt een separate rapportage opgesteld. In het jaarlijkse ORSA rapport wordt hierover melding gemaakt. Opdrachtgever van een deelonderzoek is de RvB. Zij stelt dit rapport van het deelonderzoek vast en de raad van commissarissen dient het rapport goed te keuren. Een kopie van dit rapport wordt gezonden aan de sleutelfunctionarissen.

Alle rapportages vallen onder de scope van de Interne Audit Functie.

4.4 Interne controle omgeving

De SOM en SOBH besteden aandacht en zorg aan een bedrijfsbrede, uniforme en integrale beheersing van risico's die zijn verbonden aan de aard van de maatschappij als schade(-her) verzekeraar. Teneinde de risico's te beheersen en te mitigeren heeft de maatschappij een interne administratieve organisatie opgezet met bijbehorende maatregelen van interne controle. De efficiënte werking van de maatregelen van interne controle worden (mede in het licht van de wet- en regelgeving zoals Wft, Solvency II en de Code verzekeraars m.b.t. Governance Principles) getoetst door de Interne audit functie. De processen en interne controles zijn vastgelegd in diverse documenten die op het intranet van de organisatie, gerubriceerd naar bedrijfsonderdeel, zijn te raad plegen.

Het risicoanalysemodel is voor het management de basis voor het treffen van interne beheersmaatregelen. De interne beheersmaatregelen kunnen per functie dan wel per afdeling geïmplementeerd worden. De leidinggevende van de afdeling is verantwoordelijk om de benodigde interne beheersmaatregel(en) in het proces op te nemen en dient er op toe te zien dat de processen worden nageleefd. Beheersmaatregelen zullen het persoonlijk functioneren van de medewerker beïnvloeden. Op veel onderdelen in het primaire proces is het 2-paarogenprincipe ingepast. Ter illustratie: Medewerker 1 doet de opmaak van de polis en medewerker 2 doet de controle. Of medewerker 3 bereidt een schadebetaling voor, medewerker 4 fiatteert de schade. Deze controles door verschillende medewerkers worden ook afgedwongen door het administratiepakket, waarin diverse controles zijn geprogrammeerd. De beheersmaatregelen en de daarbij behorende controles maken deel uit van de eerste verdedigingslijn in het risicobeheersing systeem van de organisatie.

Per kwartaal worden daarnaast interne controles verricht op primaire processen. Op dit moment worden de uitkomsten teruggekoppeld aan de, in eerste instantie, betrokkene, leidinggevende en de RvB. Dit laatste geschiedt aan de hand van een kwartaalrapportage die wordt vastgesteld door de RvB. De audit- en risicocommissie krijgt eveneens de beschikking over de kwartaalrapportage en dient deze goed te keuren.

4.4.1 Risicomanagement functie

Status en positie

De risicomanagement functie betreft een tweedelijnsfunctie. Gezien de kleinschaligheid van onze organisatie en de wens om de risicomanagement functie intern te beleggen is er voor gekozen om de risicomanagement functie te beleggen binnen de RvB.

Deze invulling zien wij als proportionele toepassing van de Solvency II wet- en regelgeving. Deze invulwijze is extern getoetst bij Mazars. Mazars typeert de gekozen invulling als “sterk”, omdat “dit waarborgt dat het risicobeheer op het juiste niveau in de organisatie de nodige aandacht krijgt”.

Taken en verantwoordelijkheden

De risicomanager is verantwoordelijk voor het aansporen en uitdagen van een adequaat en doeltreffend risicomanagementsysteem van de gehele organisatie. De risicomanager ondersteunt, adviseert over, coördineert en bewaakt het risicomanagementproces. De risicomanager creëert bij medewerkers aandacht voor risico's. De risicomanager voert haar taken uit met behulp van een risicoanalysemodel (geënt op het FIRM model). De risicomanager kent een samenspel met het volledige management team, maar ook met de overige tweedelijnsleutelfunctionarissen. Dit geldt ook voor het doorlopen van de stappen binnen het ORSA proces. De risicomanager spreekt samen met het management over het risicoprofiel en de voornaamste risico's en stelt scenario's op en werkt deze uit. De riskmanager draagt zorg voor het ORSA proces en stelt jaarlijks (of indien noodzakelijk vaker) de ORSA rapportage op. De RvB is verantwoordelijk voor een adequaat risicomanagement en het ORSA proces.

Reikwijdte van de werkzaamheden

De risicomanager verricht die werkzaamheden die nodig zijn bij de hierboven beschreven taken en verantwoordelijkheden. De verantwoordelijkheid die hij hier bij draagt is het aansporen en uitdagen van een adequaat en doeltreffend risicomanagement geïntegreerd in de gehele organisatie. De risicomanager is hierbij bevoegd om gevraagd en ongevraagd directie te adviseren en te rapporteren. Dat er sprake dient te zijn van een adequaat en doeltreffend risicomanagement is echter de verantwoordelijkheid van de RvB.

Benoeming

De benoeming van de risicomanager geschiedt door de RvB. De benoeming dient te worden goedgekeurd door de audit- en risicocommissie.

Rapportagelijijn

De risicomanager doet verslag van zijn werkzaamheden en van zijn bevindingen in de kwartaalrapportage over de financiële en risicoteknische ontwikkelingen van de maatschappij. De risicomanager gebruikt alle noodzakelijke bronnen die hierover informatie verschaffen. Deze rapportage wordt opgeleverd aan de RvB en aan de Audit en risicocommissie. Het concept ORSA rapport wordt opgeleverd aan de RvB, die het definitief opstelt en oplevert aan de audit- en risicocommissie. De audit- en risicocommissie dient het ORSA rapport goed te keuren. Daarna zal het binnen 14 dagen worden toegezonden aan de externe toezichthouder.

Escalatielijijn

De risicomanager zal een onoverbrugbaar verschil van inzicht over een risicomanagement aangelegenheid dat is ontstaan tussen hem en RvB voorleggen aan de voorzitter van de audit- en risicocommissie.

Overig

De principes, taken en verantwoordelijkheden zijn vastgelegd in de risicomanagement charter.

4.4.2 Compliance functie

Status en positie

De compliance functie betreft een tweedelijnsfunctie. De compliance functie is thans uitbesteed.

Taken en verantwoordelijkheden

De compliance-functie gaat na of bij de initiatie, implementatie en uitvoering van de strategie de geldende wetgeving en regels worden nagekomen.

Reikwijdte van de werkzaamheden

De reikwijdte van de compliance functie beperkt zich tot de op een verzekeraar van toepassing zijnde wet- en regelgeving, visie en leidraden van DNB en AFM, regelingen van het Verbond van Verzekeraars, zelfreguleringsprincipes van stichting Toetsing Verzekeraars en interne regelingen en gedragsregels.

De Raad van Bestuur is en blijft eindverantwoordelijk voor het compliant zijn en blijven van de maatschappij.

Benoeming

De benoeming van de compliance functie geschiedt door de RvB. De benoeming dient te worden goedgekeurd door de audit- en risicocommissie.

Rapportagelijijn

Ieder kwartaal rapporteert de compliance-officer in eerste instantie aan de Raad van Bestuur en in tweede instantie aan de audit- en risicocommissie over de stand van zaken omtrent compliance. In het geval van ernstige geconstateerde compliance-incidenten wordt per direct gerapporteerd aan de voorzitter RvB en aan de voorzitter audit- en risicocommissie.

Escalatielijijn

De compliance-officer zal een onoverbrugbaar verschil van inzicht over het compliant zijn dat is ontstaan tussen hem en RvB voorleggen aan de voorzitter van de audit- en risicocommissie.

Overig

De principes, taken en verantwoordelijkheden zijn vastgelegd in de compliance charter.

4.4.3 Actuariële functie

Status en positie

De actuariële functie betreft een tweedelijnsfunctie. De actuariële functie is extern belegd.

Taken en verantwoordelijkheden

De actuariële functie vormt een onafhankelijk oordeel over de adequaatheid en betrouwbaarheid van de berekeningen voor de technische voorzieningen, herverzekeringsregelingen, premie en acceptatiebeleid, solvabiliteitskapitaalvereisten en ORSA. Het gaat om een review van de berekeningen die door de maatschappij zelf, of in opdracht van de maatschappij, zijn opgesteld. Maar ook wordt de gebruikte data getoetst of deze correct is en of deze voldoende (toereikend) is. De actuariële functie adviseert tevens over berekeningswijze, methodieken en modellen die toepasbaar zijn.

De RvB is en blijft eindverantwoordelijk voor toegepaste en gebruikte analyses en berekeningen.

Reikwijdte van de werkzaamheden

De werkzaamheden van de actuariële functie beperken zich tot reviewen en toetsen van de hierboven omschreven onderdelen, waarmee aan de RvB en RvC aanvullende zekerheid wordt gegeven over de toereikendheid en correctheid van deze onderdelen.

Benoeming

De benoeming van de actuariële functie geschiedt door de RvB. De benoeming dient te worden goedgekeurd door de audit- en risicocommissie.

Rapportagelijijn

Ieder jaar rapporteert de actuariële functie in eerste instantie aan de Raad van Bestuur en in tweede instantie aan de audit- en risicocommissie over de uitgevoerde werkzaamheden en eventuele bevindingen. Tevens rapporteert de actuariële functie in het ORSA rapport over de adequaatheid en betrouwbaarheid van de toegepaste berekeningen.

Escalatielijijn

De actuariële functie zal een onoverbrugbaar verschil van inzicht op zijn aandachtsgebied dat is ontstaan tussen hem en RvB voorleggen aan de voorzitter van de audit- en risicocommissie.

Overig

De principes, taken en verantwoordelijkheden zijn vastgelegd in de actuariële functie charter.

4.4.4 Interne audit functie

Status en positie

De interne audit functie betreft een derdelijns functie. De interne audit functie is extern belegd, waarbij delen van de werkzaamheden intern worden uitgevoerd.

Voor deze opzet is gekozen omdat de organisatie het van belang acht dat interne audit werkzaamheden door een eigen medewerker verricht worden. Om de deskundigheid van de te verrichte werkzaamheden te waarborgen worden deze werkzaamheden inhoudelijk gereviseerd door een extern deskundige. Deze externe deskundige zal de interne auditor inhoudelijk aansturen. De leidinggevende voor de interne auditor is de RvB.

Taken en verantwoordelijkheden

De interne audit functie is verantwoordelijk voor het leveren van aanvullende zekerheid door onafhankelijk de effectiviteit van controlemaatregelen te toetsen en te monitoren. Deze voorziet de RvB en de audit- en risicocommissie van aanvullende zekerheid over de kwaliteit van sturing en beheersing. Daarmee blijft de eindverantwoordelijkheid over de kwaliteit van sturing en beheersing liggen bij de RvB. De interne audit functie kan wel worden aangesproken op de mate waarin ze in staat is om de inconsistenties in de opzet en het bestaan van de control frameworks te analyseren en zichtbaar te maken.

Reikwijdte van de werkzaamheden

Er is geen grens aan de reikwijdte van de werkzaamheden van de interne audit functie gedefinieerd. Daarmee is deze in principe alles omvattend. Daarbij kunnen de audits op geselecteerde processen / risico's in een meer jarenscope worden opgepakt. Onderdelen kunnen aan derden worden uitbesteedt. Hiervoor dient dan wel vooraf overleg met de RvB plaats te hebben gevonden,

Benoeming

De benoeming van de interne audit functie geschiedt door de RvB. De benoeming dient te worden goedgekeurd door de audit- en risicocommissie. Dit geldt ook voor de benoeming van de interne auditor; ook deze benoeming (maar ook schorsing of ontslag) dient te worden goedgekeurd door de audit- en risicocommissie.

Rapportagelijijn

Ieder kwartaal rapporteert de interne audit functie in eerste instantie aan de RvB en in tweede instantie aan de audit- en risicocommissie over de uitgevoerde werkzaamheden en eventuele bevindingen. Daarbij wordt de RvB in de gelegenheid gesteld om een managementreactie te plaatsen bij de bevindingen en aanbevelingen van de interne audit functie.

Escalatielijijn

De interne audit functie zal een onoverbrugbaar verschil van inzicht op zijn aandachtsgebied, dat is ontstaan tussen hem en RvB, voorleggen aan de voorzitter van de audit- en risicocommissie.

Overig

De principes, taken en verantwoordelijkheden zijn vastgelegd in de interne audit charter. De interne audit functie onderhoudt een eigen model (risico universum) en kent een kwaliteitshandboek, dat wordt gebruikt bij de werkzaamheden.

4.5 Uitbesteding

SOM heeft haar uitbestedingsbeleid beschreven in een beleidsdocument. In dit document worden eisen gesteld en beschreven aan welke contractsbepalingen een uitbesteding dient te voldoen.

Belangrijke processen waarbij we gebruik maken van externe partijen betreffen de invulling van sleutelfuncties (interne audit, actuariel en compliance), alsmede onze ICT uitbesteding. Ook op het gebied van behandeling van letselschaden is er sprake van enige vorm van uitbesteding.

Bij de uitbesteding van kritische processen, eisen we van de dienstverlener een jaarlijkse verklaring die ons moet bevestigen dat deze dienstverlener haar processen goed in control heeft.

Periodiek vindt toetsing plaats op de naleving van de in overeenkomsten gemaakte afspraken.

4.6 Overige belangrijke informatie

In het bovenstaande hebben we alle belangrijke aspecten van ons governancestelsel toegelicht.

5. Risicoprofiel

5.1 Verzekeringstechnische risico's

De verzekeringstechnische risico's van SOM bestaan uit de volgende risico's:

- *Catastroferisico* is het risico dat door extreme en/of uitzonderlijke gebeurtenissen schades optreden waardoor de financiële positie negatief wordt beïnvloed.
- *Premierisico* is het risico dat de verzekeringspremie voor het komende jaar niet voldoende is om de schades en kosten van dat jaar te kunnen dekken.
- *Schaderisico* is het risico dat in het verleden gevormde voorzieningen voor schadegevallen in de toekomst ontoereikend zijn om deze schades (verder) af te wikkelen.
- *Het onnatuurlijk vervalrisico (lapse)* is het risico dat de aannames omtrent het gedrag van polishouders onjuist blijken te zijn.

Begripsbepaling

Het verzekeringstechnisch risico is het risico dat uitkeringen aan klanten niet gefinancierd kunnen worden vanuit premie- en/of beleggingsinkomsten als gevolg van onjuiste en/of onvolledige (technische) aannames en grondslagen bij de ontwikkeling en premiestelling van het product.

Verzekeringsrisico algemeen

Het sluiten van verzekeringen is de kernactiviteit van SOM. Een gesloten verzekering die past binnen de gehanteerde normen, zou dus als zodanig geen onaanvaardbaar risico kunnen opleveren. Toch kunnen in het kader van de verzekeringsactiviteiten ongewenste en zelfs onaanvaardbare risico's ontstaan. Deze kunnen zowel bestaan uit catastroferisico's, schaderisico's, onnatuurlijk vervalrisico's als uit premierisico's, waarbij het verdienmodel van op lange termijn niet langer houdbaar is. Als verzekeraar staan we bloot aan zowel mogelijke gebeurtenissen die plotsklaps optreden als aan mogelijke omstandigheden die tot geleidelijke erosie van de solvabiliteit leiden.

Het verzekeringsrisico dat SOM loopt, is inherent aan het uitoefenen van het verzekeringsbedrijf. Bij (brand)schadeverzekeringen betreft dit met name het risico dat de schadefrequentie en de grootte van de schade per geval nadelig afwijken van de verwachtingen vooraf.

Schadeverzekeringen

Het schadebedrijf van SOM is uitsluitend actief op het gebied van standaard schadeverzekeringen. SOM richt zich op verzekeringen voor particulieren, agrariërs en ondernemers in het midden- en kleinbedrijf.

Acceptatie

Bij het aangaan van schadeverzekeringen bestaat het risico dat dekkingen worden afgegeven voor risico's met een hoger risicoprofiel dan waarvoor de premie is vastgesteld of dat er cumulatie van risico gaat ontstaan door concentratie van verzekerde objecten.

SOM beheerst dit risico door het opstellen van duidelijke acceptatieregels en het hanteren van controlemechanismen. De acceptatieregels op het gebied van schadeverzekeringen zijn in een periode van vele jaren ontwikkeld en verfijnd. De bestaande portefeuille is op basis daarvan tot stand gekomen.

De verzekerde risico's van de schadeportefeuille zijn nagenoeg volledig gelegen in Nederland. Binnen Nederland kent de portefeuille een goede geografische spreiding, maar wordt deze ook gekenmerkt door een hoge concentratie door de regionale kenmerken van een individuele onderlinge.

Herverzekering

SOM heeft gekozen voor een stabiel herverzekeringsbeleid waarin de risico's zijn afgewogen en afgestemd op de risicobereidheid ten aanzien van verzekeringstechnische risico's.

Het herverzekeringsprogramma is gebaseerd op een quota share structuur, waarbij catastrofes voorts zijn herverzekerd met een excess of loss dekking. Hiervoor geldt dat één individueel risico een maximaal eigen behoud schade van 1,0% van het totale eigen vermogen kan genereren. Bij een schade-evenement, waar bij meerdere risico's schade wordt veroorzaakt, kan de maximale eigen behoud schade maximaal 5,0% van het totale eigen vermogen bedragen.

Hierbij geldt dat een afweging is gemaakt tussen de premie voor de herverzekering en de benodigde dekking. Voor de berekening en de herverzekering van het catastroferisico is uitgegaan van een analyse van zowel de catastrofemodellen van Eqecat, RMS en AIR.

Het herverzekeringsprogramma is overeenkomstig met het good practice document van DNB verdeeld over een panel van vijf herverzekeraars met een S&P-rating van ten minste A of hoger.

In een beperkt aantal gevallen wijkt de invulling van het herverzekeringsprogramma om redenen af van het gestelde beleid. Zo wordt niet altijd voldaan aan de spreidingsregel, omdat dit gezien de schaalgrootte van praktisch niet uitvoerbaar is. Deze afwijkingen zijn alleen te vinden in sub-onderdelen van het geheel en worden besproken met de Raad van Commissarissen en vastgelegd.

Solvency II biedt een raamwerk waarin risico's worden vertaald naar een minimaal aan te houden kapitaal. Dit kapitaalvereiste is gebaseerd op extreme scenario's die zich éénmaal in de 200 jaar kunnen voordoen. SOM acht deze toepassing een adequate vertaling van het risicoprofiel.

Voor de verzekeringstechnische risico's kan het risicoprofiel als volgt worden toegelicht:

In € 1.000	2017	2016
Premie- & reserverisico	1.881	1.692
Vervalrisico	211	199
Catastroferisico	1.378	1.191
Af: diversificatievoordeel	-/- 867	-/- 774
Verzekeringstechnische risico's (non-life)	2.604	2.308

5.2 Marktrisico

Beleggingsrisico

SOM onderhoudt in 2017 geen actieve beleggingsstrategie. Thans is het vermogen belegd in liquide middelen en (kortlopende) deposito's. Deze gelden zijn verdeeld over ING bank, Rabobank en ABN AMRO. Gezien de huidige situatie op de kapitaalmarkten is deze strategie afgestemd met de leden-aandeelhouders. Op regelmatige basis (minimaal jaarlijks) worden de ontwikkelingen op de kapitaalmarkten geëvalueerd en wordt de gekozen invulling opnieuw beoordeeld.

Marktrisico

Het marktrisico is het risico dat de waarde van aandelen en onroerende zaken afneemt als gevolg van wijzigende marktomstandigheden. SOM beheerst dit risico door het aanbrengen van spreiding in de beleggingsportefeuilles. Gezien de huidige invulling is SOM beperkt blootgesteld aan dit risico.

5.2.1. Renterisico

Renterisico is de gevoeligheid van de waarde van activa, verplichtingen en financiële instrumenten voor veranderingen in de rentetermijnstructuur of in de volatiliteit van de rente.

5.2.2. Aandelenrisico

Aandelen risico is de gevoeligheid van de waarde van activa, verplichtingen en financiële instrumenten voor veranderingen in het niveau of in de volatiliteit van de marktprijzen van aandelen.

5.2.3. Vastgoedrisico

Vastgoedrisico is de gevoeligheid van de waarde van activa, verplichtingen en financiële instrumenten voor veranderingen in het niveau of in de volatiliteit van de marktprijzen van vastgoed.

5.2.4. Spreadrisico

Het spreadrisico vloeit voort uit de gevoeligheid van de waarde van beleggingen, verplichtingen en financiële instrumenten voor het niveau en de volatiliteit van kredietopslagen (credit spreads) boven de risicovrije rentetermijnstructuur.

5.2.5. Valutarisico

Het valutarisico is het risico dat wordt gelopen door bezittingen of transacties in vreemde valuta. Valutarisico vloeit voort uit veranderingen in het niveau en de volatiliteit van valutakoersen. Dit wordt vermeden door niet te beleggen in instrumenten in vreemde valuta.

5.2.6. Concentratierisico

Marktrisicoconcentraties zijn de extra risico's die een verzekerings- of herverzekerings-onderneming loopt hetzij door een gebrek aan diversificatie in de activaportefeuille hetzij door een sterke blootstelling aan het risico van wanbetaling van een enkele emittent van effecten of een groep van verbonden emittenten.

Het domein van de concentratierisico submodule ziet op de beleggingen in de aandelen, spread en vastgoed submodules en omvat niet de beleggingen die in de counterparty default risk module zijn meegenomen.

Voor de marktrisico's kan het risicoprofiel, aan de hand van de corresponderende kapitaalvereisten als volgt worden toegelicht:

In € 1.000	2017	2016
Renterisico	2	0
Aandelenrisico	39	61
Vastgoedrisico	0	0
Spreadrisico	0	14
Valutarisico	0	0
Concentratierisico	55	219
Af: diversificatievoordeel	-/- 28	-/- 63
Verzekeringstechnische risico's (non-life)	68	231

Kredietrisico

SOM hanteert voor het kredietrisico het begrip tegenpartijrisico. Het tegenpartij(krediet)risico is het risico van onvoorziene verliezen die het gevolg kunnen zijn van faillissement of verslechtering in de kredietwaardigheid van debiteuren of tegenpartijen bij herverzekeringsovereenkomsten, securitisaties, derivaten, tussenpersonen en andere posities voor zover die niet in de spread risk module zijn meegenomen.

SOM beheerst dit risico door haar liquide middelen te spreiden over 3 systeembanken en normen aan te houden en te volgen met betrekking tot haar liquiditeiten.

Voor het tegenpartij(krediet)risico kan het risicoprofiel aan de hand van de corresponderende kapitaalvereisten als volgt worden toegelicht:

In € 1.000	2017	2016
Totaal type 1 exposures	1.196	964
Totaal type 2 exposures <i>(tussenpersonen, verzekerden en overig)</i>	197	58
Af: diversificatievoordeel	-/- 42	-/- 14
Kredietrisico's	1.351	1.008

5.3 Liquiditeitsrisico

Liquiditeitsrisico of verhandelbaarheidsrisico is het risico dat SOM over onvoldoende middelen beschikt om aan de directe betalingsverplichtingen te voldoen. Liquiditeitsrisico heeft betrekking op zowel de gelden als op de beleggingen van de maatschappij.

5.4 Operationeel risico

Een operationeel risico is het risico van een (financieel) verlies dat zich voordoet als gevolg van inadequate of falende interne processen, personeel en systemen of externe gebeurtenissen. Tot het operationeel risico worden ook juridische risico's gerekend, maar niet risico's die voortvloeien uit strategische beslissingen en reputatierisico's. Het begrip operationeel risico binnen SOM omvat de volgende risicocategorieën: juridische risico's, integriteitsrisico's, IT risico's, uitbestedingsrisico's en de operationele risico's.

Juridische risico's

Het risico samenhangend wet- en regelgeving, het mogelijk bedreigd worden van haar rechtspositie, met inbegrip van de mogelijkheid dat contractuele bepalingen niet afdwingbaar of niet correct gedocumenteerd zijn. De maatschappij wint bij complexe zaken advies in bij externe juristen. De compliance-officer ziet erop toe dat de relevante wet- en regelgeving wordt nageleefd.

Integriteitsrisico's

Het risico dat de integriteit van de instelling dan wel het financiële stelsel wordt beïnvloed als gevolg van niet integere, onethische gedragingen van de organisatie, medewerkers dan wel van de leiding in het kader van wet- en regelgeving en maatschappelijke en door de instelling opgestelde normen. De maatschappij heeft procedures waarbij aandacht is voor de beheersing van risico's op het gebied van fraude en integriteit. Screening van alle nieuwe medewerkers, functiescheidingen, vier-ogen principe en gedragscodes. Daarnaast is er een compliance-officer die toezicht houdt op de naleving van deze maatregelen. De fraudecoördinator geeft daarnaast invulling aan de beheersing van frauderisico's.

IT-risico's

Het risico dat bedrijfsprocessen en informatievoorziening onvoldoende integer, niet continue of onvoldoende beveiligd worden ondersteund door IT. De maatschappij heeft zowel technische als organisatorische maatregelen getroffen om deze risico's zoveel mogelijk te beperken. Dit betreft onder andere het beveiligingsbeleid, interne procedures en een calamiteitenplan. Deze maatregelen worden ook periodiek getoetst door een EDP-audit.

Uitbestedingsrisico's

Het risico dat de continuïteit, integriteit en/of kwaliteit van de aan derden uitbestede werkzaamheden dan wel door deze derden ter beschikking gestelde apparatuur en personeel wordt geschaad. De voorwaarden waaronder wordt samengewerkt met derden, zijn voor de belangrijkste activiteiten vastgelegd in overeenkomsten (SLA's). Periodiek vindt toetsing en overleg plaats met de betrokken partijen.

Om de risico's tot een acceptabel niveau te mitigeren kent SOM een uitbestedingsbeleid met o.a. de volgende beschreven maatregelen:

- Er wordt uitsluitend gewerkt met gerenommeerde instellingen. Er is een zorgvuldig selectieproces betreffende derde maatschappijen.
- Er worden met de derde maatschappijen uitbestedingsovereenkomsten overeengekomen.
- De derde maatschappijen verkrijgen alleen toegang tot strikt noodzakelijke informatie.
- Periodieke herbeoordeling leveranciers.

Frauderisico

Het risico dat er een opzettelijke handeling plaatsvindt door één of meer personen uit de kring van het management, degenen belast met governance, het personeel of derden, waarbij gebruik wordt gemaakt van misleiding teneinde een onrechtmatig of onwettig (financieel) voordeel te behalen.

SOM kent diverse maatregelen om dit risico te beperken, te denken aan interne gedragscode, screeningsbeleid, functiescheidingen, 4-ogen principe bij factuurcontrole, salarisbetaling, schade-uitkering en betalingsverkeer, schriftelijke vastlegging van de tekenbevoegdheid, schaderegelingsbeleid en onderhouden van een incidentenregister

6. Financiële positie van SOM op Solvency II grondslagen

6.1 Solvency II balans

De financiële positie van SOM op Solvency II grondslagen is samengevat als volgt:

In Euro's	BW2	Solvency II
ACTIVA		
Immateriële vaste activa	0	0
	0	0
Beleggingen		
Deelnemingen		
Aandelen		
Obligaties		
Deposito's	0	0
Beleggingsfondsen (geldmarkt)		
Overige beleggingen		
<i>Totaal beleggingen</i>	0	0
Vorderingen		
Directe verzekering	793.240	793.240
Herverzekeraars	43.362	43.362
Overige vorderingen	75.966	75.966
Aandeel herverzekeraars in technische voorziening	13.408.212	10.837.259
<i>Totaal vorderingen</i>	14.320.780	11.749.827
Overige activa		
Liquide middelen	15.319.051	15.319.050
Materiële vaste activa	75.959	75.959
Overige activa	444.172	444.172
Latente belastingvordering		
<i>Totaal overige activa</i>	15.839.182	15.839.182
Totaal activa	30.159.962	27.589.008
PASSIVA		
Technische voorzieningen	16.832.364	13.833.815
Best estimate		13.540639
Risk Margin		314.316
Overige tech. voorz.	0	0
Belastinglatentie	112.199	219.098
Overige schulden	1.352.627	1.352.627
Totaal passiva	18.297.190	15.405.540
Activa boven Passiva	11.862.772	12.183.468

6.2 Informatie over de waardering van activa

Uitgangspunt bij de bepaling van de kapitaalpositie onder Solvency II is de balans op marktwaarde. Dit is de prijs die een onafhankelijke partij zou willen betalen of ontvangen voor het overnemen van de activa of passiva. Ten opzichte van de enkelvoudige balans op jaarrekening grondslagen zijn er een aantal mutaties nodig om de balans om te zetten naar marktwaarde grondslagen conform de SII-specificaties 6. Uit de specificaties blijkt dat sommige balansposten op jaarrekening grondslagen reeds op marktwaarde grondslagen staan.

Beleggingen

De beleggingen worden in de jaarrekening gewaardeerd tegen actuele waarde. Deze waarderingmethode is overeenkomstig de Solvency II grondslagen. Binnen de beleggingen is enkel sprake van een belegging in deposito welke niet direct opeisbaar is. Overige, direct opeisbare, deposito's worden onder liquide middelen opgenomen.

Vorderingen

De vorderingen uit directe verzekeringen betreffen de nog te ontvangen verzekeringspremies. Alle vorderingen hebben een looptijd van korter dan een jaar.

Het verschil dat optreedt in de rubriek "Aandeel herverzekeraars in technische voorziening" wordt verklaard door een andere waarderinggrondslag van de technische voorziening. Dit verschil wordt toegelicht in hoofdstuk 6.3.

Overige activa

Liquide middelen

De liquide middelen worden opgenomen tegen nominale waarde.

Materiële vaste activa en Overige activa

De vorderingen en overige activa worden bij eerste verwerking opgenomen tegen de reële waarde en vervolgens gewaardeerd tegen de geamortiseerde kostprijs, welke gelijk zijn aan de verkrijgingsprijs, onder aftrek van de noodzakelijk geachte voorzieningen voor het risico van oninbaarheid. Deze voorzieningen worden bepaald op basis van individuele beoordeling van de vorderingen.

Voor de balansposten die in de jaarrekening nominaal of op historische kostprijs zijn gewaardeerd is deze waardering de beste benadering van de marktwaarde op basis van de beschikbare gegevens

6.3 Informatie over de waardering van technische voorzieningen

De aanwezige balansposten met betrekking tot de passiva (uitgezonderd eigen vermogen) staan al op marktwaarde, behalve de posten ten behoeve van de technische voorzieningen.

Hieronder een korte toelichting op deze technische voorzieningen.

Schade

De **technische voorziening schade** is gelijk aan de best estimate voorziening plus het deel van de risicomarge op basis van de cost of capital methode dat toegerekend is aan de schadevoorzieningen. De berekening van de best estimate is in de basis identiek aan elkaar. Het verschil tussen deze twee berekeningen is dat er geen discontering wordt toegepast in de berekening van de voorziening van de jaarrekening. Er wordt wel discontering toegepast in de berekening van de solvency II voorziening.

Premie

De **technische voorziening voor de onverdiende premie** is gelijk aan de netto combined ratio maal de onverdiende premievoorziening op de jaarrekening balans verminderd met de reeds betaalde onverdiende herverzekeringspremies. Er wordt geen discontering toegepast.

De **solvency II voorziening** bevat 2 onderdelen: het deel van de voorziening dat hoort bij de onverdiende premie en het deel van de voorziening voor toekomstige premies binnen de contractgrenzen. Deze twee waarden worden gedisconteerd aan de hand van de rentetermijnstructuur.

Risicomarge

De **risicomarge in de solvency II voorziening** is gebaseerd op de cost of capital methode. Het kapitaal in de berekening bevat naast het deel dat toe te rekenen is aan de schadevoorziening, het kapitaal voor toekomstig premierisico en catastrofe risico.

Methoden

Voor het berekenen van de technische voorziening voor schade is de Chain ladder methode toegepast. Per homogene risicogroep is een analyse gemaakt van welke methode het meest geschikt is gezien de ontwikkelpatronen en de volatiliteit van de schades binnen deze branche. Daaruit is gekozen om voor de branche Wettelijke Aansprakelijkheid Motor (WAM) en Aansprakelijkheid een splitsing aan te brengen tussen schade kleiner en groter dan € 50.000. De schaden groter dan € 50.000 kunnen een grote impact hebben op de uitkomsten van de Chain Ladder analyse en zijn daarom gesepareerd.

In principe volgt deze groep ook de chain ladder methode, maar wordt voor de twee meeste recente schadejaren een vergelijking gemaakt tussen de chain ladder uitkomst en de schatting op basis van het verwacht aantal grote schaden maal het verwachte gemiddelde schadebedrag. De hoogste uitkomst wordt overgenomen. Voor het vaststellen van het verwachte gemiddelde schadebedrag is de topschade uit 2014 aangemerkt als een outlier en derhalve niet meegenomen.

Discontering

Voor de verdiscontering van de kasstromen is de risicovrije rentecurve per 31-12-2017 van EIOPA gebruikt. Deze rentecurve voldoet aan de Solvency II specificaties. Voor SOM is er geen sprake van gebruik van de volatility adjustment, matching adjustment of overgangsregelingen, omdat deze regelingen voornamelijk van toepassing zijn op langlopende verplichtingen.

Homogene risicogroepen

De schadevoorzieningen worden bepaald per homogene risicogroep. De homogene risicogroepen gaan uit van de branche-indeling bij SOM, waarbij is vastgesteld dat er sprake is van een gelijk:

- acceptatierichtlijn per product
- ontwikkelingspatroon schade
- risicoprofiel van verzekeringnemer
- producteigenschap
- toekomstige beheeractiviteiten

Voor motorrijtuigen WA en aansprakelijkheid is een verdere splitsing aangebracht. Deze branches zijn gesplitst in twee homogene risicogroepen: kleine en grote schaden. De grote schaden zijn gedefinieerd als schaden groter dan €50.000.

Contractgrenzen

De beste schatting van de premievoorziening op Solvency II wordt qua methodiek op een andere wijze bepaald dan de premievoorziening op de jaarrekening balans. De beste schatting van de premievoorziening bestaat uit een schatting van de toekomstige lasten verminderd met de toekomstige baten van de bestaande contracten binnen de contractgrens.

Als contractgrens is aangenomen de eerstkomende hoofdpremievervaldatum na de waarderingsdatum. Reden hiervan is dat alle contracten 1-jaarscontracten zijn. Alle lopende polissen op de rapportagedatum, alsmede de prolongaties die ingaan op 1-1-2018 worden meegenomen (voor de volledige polisduur binnen de contractgrens). Nieuwe polissen die ingaan op 1-1-2018 of kort daarna, en waarvoor SOM op de verslagdatum al partij is geworden in het contract worden nog niet meegenomen voor de volledige contractduur in de berekening van de premievoorziening voor toekomstige premies. Het effect op de voorziening is niet materieel. Polissen met jaarpremies zullen in principe geen toekomstige premies binnen de contractgrens kennen, behalve contracten net gesloten en waarvoor de dekking nog moet ingaan.

De kasstromen moeten gesplitst worden naar de bruto kasstromen en kasstromen die met herverzekering samenhangen. De uitgaande bruto kasstromen zijn alle kosten die SOM moet maken tot de eerstkomende contractgrens voor een polis en de uitkeringen die SOM moet doen voor schaden die vallen tot de contractgrens van de polis. Alle inkomende bruto kasstromen zijn premies tot de contractgrens. Alle uitgaande herverzekerde kasstromen zijn premies die door SOM worden afgedragen aan de herverzekeraar, op de onverdiende premievoorziening en de premies tot de contractgrens. Alle inkomende herverzekerde kasstromen zijn de betalingen van schades die SOM krijgt van de herverzekeraar, op de onverdiende premievoorziening en de premies tot de contractgrens.

Berekening risicomarge

SOM heeft de risicomarge bepaald met behulp van een vereenvoudigde cost of capital methode, namelijk simplificatie methode 1. De berekening volgens deze methodiek leidt tot een risicomarge van € 314.316. Deze is voor zowel de schadevoorziening als de premievoorziening.

De risicomarge is een onderdeel dat berekend wordt met behulp van de Solvency tool van Arcturus. Zowel de formules als de parameters in deze tool zijn conform de uitvoeringsverordening. Op de tool die gebruikt is voor de berekening van SOM is een externe audit uitgevoerd februari 2017. Uit deze uitgevoerde audit zijn geen bevindingen gekomen die grote impact hebben. Daarnaast doorloopt de interne ontwikkeling van de tool een uitgebreid review proces voordat de tool wordt opgeleverd.

6.4 Informatie over de waardering van andere verplichtingen

Belastinglatentie

Deze post is bepaald als waarderingsverschil tussen de fiscale waardering en de solvency II waardering (per balanspost vast te stellen), waarover in de toekomst nog fiscaal wordt afgerekend. Het is de voorziening voor uitgestelde belasting op de jaarrekening-balans plus de verschillen tussen de jaarrekening en SII-waardering afgerekend tegen een belastingpercentage van 20%. Omdat het waarderingsverschil voor de verschillende balansposten een stijging van het eigen vermogen tot gevolg heeft, neemt de balanspost voorziening voor uitgestelde belasting op de marktwaarde-balans toe ten opzichte van de jaarrekeningbalans.

Overige schulden

De kortlopende schulden worden voor beide balansen gewaardeerd op nominale waarde.

6.5 Overige materiële informatie

Er zijn geen bijzondere zaken te melden met betrekking tot de Solvency II waardering, waarvan de impact mogelijk materiële consequenties zouden kunnen hebben.

7. Kapitaalbeheer

7.1 Hoofdpijnen van het kapitaalbeleid

In het kapitaalbeleid van SOM zijn de hoofdpijnen uitgewerkt met betrekking tot de minimaal gewenste normsolvabiliteit en de streefsolvabiliteit. De normsolvabiliteit is bepaald op 150% van de solvabiliteitskapitaalvereiste. De streefsolvabiliteit bedraagt 200% van de SKV.

Aan de 150% eis liggen diverse doelstellingen en overwegingen ten grondslag. Deze overwegingen zijn onder meer:

- onzekerheid omtrent de ontwikkeling van de wet- en regelgeving;
- het streven om altijd boven de interne en externe interventiegrenzen te blijven;
- vertrouwen uitstralen naar de klanten van de verzekeraar
- vertrouwen uitstralen naar de toezichthouders
- eisen opgelegd door of verwachtingen van leden
- dividendbeleid

In het kapitaalbeleid wordt voorts ingegaan op de mogelijkheden van de verzekeraar om risico's te verminderen en eventueel extra kapitaal aan te trekken, mochten de interne interventiegrenzen worden bereikt.

7.2 De solvabiliteit van SOM

De solvabiliteit van SOM is in 2016 toegenomen tot 324%. De ontwikkeling van de solvabiliteit kan als volgt worden toegelicht:

Samenvatting	31-12-2017 "Solvency II"	31-12-2016 "Solvency II"
MinimumKapitaalVereiste (MKV)	3,700	3,700
SolvabiliteitsKapitaalvereiste (SKV)	3,698	3,263
Kernvermogen marktwaarde voor aanpassingen	12,183	11,996
In aanmerking komend vermogen ter dekking MKV	12,183	11,996
In aanmerking komend vermogen ter dekking SKV	12,183	11,996
Solvabiliteitsratio SKV	329%	368%
Solvabiliteitsratio MKV	329%	324%

De solvabiliteitsratio ten aanzien van de risicogewogen SKV bedraagt 329%. De solvabiliteitsratio voldoet hiermee ruimschoots aan de eisen conform de solvency II-specificaties en aan de eigen interne normen.

7.3 De ontwikkeling van de SCR en de MCR

Benodigde solvabiliteit "Solvency II"				
	31-12-2017	31-12-2016	Mutatie	In pct*
Renterisico	2	0	2	1844%
Aandelenrisico	39	61	-22	-36%
Vastgoedrisico	0	0	0	
Credit spreadrisico	0	14	-14	-100%
Concentratierisico	55	219	-165	-75%
Valutarisico	0	0	0	
Anticyclische opslag	0	0	0	
Diversificatie effecten	-28	-63	36	56%
CR/SKV Marktrisico	68	231	-163	-71%
Premie- en reserverisico	1,881	1,692	190	11%
Vervalrisico	211	199	12	6%
Catastroferisico	1,378	1,191	187	16%
Diversificatie effecten	-867	-774	-93	-12%
SCR/SKV Schadeverzekeringstechnisch risico	2,604	2,308	296	13%
Premie- en reserverisico	40	37	3	8%
Vervalrisico	18	0	18	7416%
Catastroferisico	0	0	0	-
Diversificatie effecten	-14	0	-14	-5859%
SCR/SKV Ziekteverzekeringstechnisch risico	44	37	7	18%
SCR/SKV Risico van immateriële activa	0	0	0	
SCR/SKV Tegenpartijrisico	1,351	1,008	342	34%
Totaalniveau diversificatie effecten	-560	-563	3	0%
BSCR/BSKV (som van alle subtotalen (vet) minus de	3,506	3,022	484	16%
SCR/SKV Operationeel risico	634	610	24	4%
Correctie in verband met belasting	-441	-368	-73	-20%
SCR/SKV (= solvabiliteits kapitaalvereiste)	3,698	3,263	435	13%
Verhoging om minstens op niveau MKV te komen	2	437	-435	-100%
Maximum van SKV en MKV	3,700	3,700	0	0%

Over de SKV:

- De solvabiliteitsratio SKV van SOM ultimo 2017 bedraagt 329% en voldoet hiermee ruimschoots aan de SII-eisen conform de SII-specificaties. Dit is echter wel een achteruitgang ten opzichte van vorig jaar (368%).
- De solvabiliteitsratio ligt boven de interne norm van 150% en ruimschoots boven streefsolvabiliteit van 200%. De solvabiliteitspositie voldoet aan de limieten en doelstellingen zoals gesteld in het kapitaalbeleid van SOM.
- De wijzigingen in vergelijking met vorig jaar zijn:
  - De SKV is gestegen van € 3,263K naar € 3,698K (13,3%), terwijl het in aanmerking komend vermogen relatief iets minder hard is gestegen, namelijk van € 11,996K naar € 12,183K (1,6%). Dit verklaart de afname van de solvabiliteitsratio.

- Het kernvermogen van de verzekeraar voordat hierop aanpassingen zijn gedaan is evenals vorig jaar gelijk aan het in aanmerking komend vermogen. Het in aanmerking komende vermogen ultimo 2017 bedraagt €12,183K.
- De SKV is, in afwijking van vorig jaar, nu nagenoeg gelijk aan de MKV, maar ligt er net nog iets onder. Hierdoor is de solvabiliteitsratio van de SKV belangrijker geworden, maar de solvabiliteitsratio van de MKV is nog steeds leidend.
- De stijging van de SKV met € 0,44 miljoen kan verklaard worden door de volgende effecten:
  - Vanwege volume stijgingen, hogere schadereserves en een verhoogd eigen behoud onder het nieuwe herverzekeringscontract is het schadeverzekeringstechnisch risico toegenomen met ruim € 0,3 miljoen.
  - Daarnaast is het tegenpartijrisico gestegen met € 0,3 miljoen en wordt er een diversificatie voordeel behaald van € 0,1 miljoen.

7.4 De structuur, het bedrag en de kwaliteit van het eigen vermogen

Het eigen vermogen onder SII bestaat bij SOM uit Tier 1-vermogen. Een bedrag van € 12.183K bestaat uit Tier 1 vermogen en is in aanmerking komend vermogen ter dekking van de minimum kapitaalvereiste (MKV) en SKV.

In onderstaande tabel wordt het verschil tussen de jaarrekening en het Solvency II kernvermogen van dit jaar en vorig jaar getoond:

	31-12-2017	31-12-2016	Vershil
Jaarrekening kernvermogen	11,863	11,502	361
Beleggingen	0	0	0
Voorziening herverzekering	-2,571	-3,730	1,159
Verzekeringsverplichtingen	2,999	4,348	-1,349
Latente belastingen	-107	-124	17
Overig	0	0	0
Solvency II kernvermogen	12,183	11,996	187

Het eigen vermogen op Solvency II grondslagen staat geheel ter beschikking van de vennootschap. Er is geen sprake van aanvullende vermogenscomponenten zoals garanties, toezeggingen of niet volgestort kapitaal.

Er is per 10 april een besluit genomen tot een dividenduitkering aan de leden-aandeelhouders van € 533.633. Dit is nog niet verwerkt in de balans waardoor het eigen vermogen afneemt.

7.5 Overige gegevens

Er zijn geen overige belangrijke aandachtspunten rondom het eigen vermogen en de kapitaalsvereisten.

